

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

SEGERSTEDTINSTITUTET

RAPPORT

RAPPORT 12

ANTISEMITISM, GRÅZON ELLER LEGITIM KRITIK AV ISRAEL?

En genomgång av vanligt förekommande uttryck i debatten efter 7/10-attacken och kriget i Gaza

Anders Persson

Göteborgs universitet
Segerstедtinstitutet

2024-05-02

Innehållsförteckning

ISRAEL–PALESTINAKONFLIKTEN TRIGGAR ÅTERIGEN ANTISEMITISM I SVERIGE.....	3
KORT OM FORSKNINGSLÄGET I SVERIGE	5
SVÅRIGHETERNA MED ATT DEFINIERA ANTISEMITISM KOPPLAD TILL IP-KONFLIKTEN	7
TRE STORA DEFINITIONSFÖRSÖK.....	8
30 UTTRYCK I TRE BREDA KATEGORIER	12
ANKLAGELSER MOT ISRAEL	14
ISRAEL GÖR SIG SKYLDIGT TILL FÖRINTELSE, FOLKMORD OCH ETNISK RENSNING MOT PALESTINIERNAS	14
ISRAEL ÄR EN APARTHEIDREGIM.....	17
ANDRA TYPER AV ANKLAGESELER MOT ISRAEL OCH JUDAR	19
SIONISM OCH ANTISIONISM	21
SIONISMEN OCH ISRAEL SOM EN FORM AV BOSÄTTARKOLONIALISM	23
SIONISMEN ÄR RASISTISK, EN KONSPIRATION OCH BÖR KROSSAS	25
STRATEGIER FÖR ATT BEKÄMPA ISRAEL.....	27
BEFRIA PALESTINA I OLIKA KONTEXTER.....	27
BOJKOTTER OCH BDS	30
HAMAS OCH ANDRA PALESTINSKA GRUPPERS VÄPNADE KAMP OCH TERRORISM MOT ISRAEL.....	31
7 OKTOBER-ATTACKEN VAR ETT ANTISEMITISKT DÅD	34
SLUTSATSER.....	35
BILAGA	37

Israel–Palestinakonflikten triggat återigen antisemitism i Sverige

Attacken den 7 oktober 2023 och det efterföljande kriget i Gaza har likt tidigare krig i den långvariga konflikten mellan israeler och palestinier spillt över och orsakat konflikter långt utanför Mellanöstern. När detta skrivs ett halvår senare i april 2024, står det redan klart att kriget mellan Israel och Hamas är det dödligaste någonsin i Israel–Palestinakonflikten (hädanefter IP-konflikten) med över 33 000 döda i Gaza (enligt det Hamas-kontrollerade hälsodepartementet) och 1 500 i Israel.¹ 7 oktober-attacken triggade även strider på flera andra fronter i regionen – från Västbanken till Libanon till Syrien och Jemen.

På många håll i världen har det sedan kriget startade skett omfattande demonstrationer mot Israels krigsföring i Gaza. I Sverige tar sig kriget i Gaza uttryck i polariserade politiska debatter, hetsiga gatudemonstrationer, klotter-, klistermärkes- och posterkampanjer, hets och hat på sociala medier samt en svår situation för svenska skolor, i synnerhet för de skolor som har en hög andel elever med rötter i Mellanöstern.² Tidigare forskning har visat på ett tydligt samband mellan krigsutbrott och upptrappningar i IP-konflikten, och en ökning av antisemitism och andra former av rasism i Sverige och i andra länder, vilket av allt att döma förefaller vara fallet den här gången också, även om datainsamlingen är pågående i de flesta fall.³ Den data som finns tillgänglig i nuläget visar att anmälningarna om hets mot folkgrupp med antisemitiska motiv i Sverige ökade med 46 procent månaden efter 7 oktober-attacken, enligt polisens sammanställning.⁴ Även antalet antisemitiska

---

¹ Motamedi, Maziar och Chughtai (2024). "Israel's war on Gaza – six relentless months of death and destruction", *Al Jazeera*, 7 april. Tillgänglig via <https://www.aljazeera.com/news/2024/4/7/israels-war-on-gaza-six-relentless-months-of-death-and-destruction> (10 april 2024); Haaretz (2024). "Israel's Dead: The Names of Those Killed in Hamas Attacks, Massacres and the Israel-Hamas War", *Haaretz*, 11 april. Tillgänglig via <https://www.haaretz.com/haaretz-explains/2023-10-19/ty-article-magazine/israels-dead-the-names-of-those-killed-in-hamas-massacres-and-the-israel-hamas-war/0000018b-325c-d450-a3af-7b5cf0210000> (20 april 2024).

² Se till exempel Hamdan, Inas (2023a). "Malmös lärare sätts på prov när konflikten blossar upp", *Sydsvenskan*, 14 oktober. Tillgänglig via <https://www.sydsvenskan.se/2023-10-14/malmos-larare-satts-pa-prov-nar-konflikten-blossar-upp> (20 januari 2024); DN:s ledarredaktion (2023). "Ledare: Nu skrivs 'Döda judar' på svenska väggar", *Dagens Nyheter*, 4 november. Tillgänglig via <https://www.dn.se/ledare/ledare-nu-skrivs-doda-judar-pa-svenska-vaggar/> (20 januari 2024).

³ Bachner, Henrik (1999). *Återkomsten. Antisemitism i Sverige efter 1945*. Stockholm: Natur och Kultur; Persson, Anders (2021). *Israel-Palestinakonfliktens påverkan på antisemitism i Sverige: världsbilder, delegitimering och tankestrukturer*. Segerstedtinstitutet Rapport 9.

⁴ Ugglå, Simon (2023). "Hatbrott mot judar i Sverige ökar kraftigt", *Svenska Dagbladet*, 7 november. Tillgänglig via <https://www.svd.se/a/rl6Xx3/hatbrotten-mot-judar-i-sverige-okar-kraftigt#:~:text=I%20Sverige%20h ar%20anm%20alningarna%20om,ser%20ut%20i%20andra%20lander.> (20 februari 2024).

incidenter som rapporterats till Judiska Centralrådet ökade markant under samma period.⁵ Detsamma gäller för antalet anmälda hatbrott mot judar i Stockholm under de tre första månaderna efter 7 oktober-attacken.⁶

Utan att kunna presentera någon färdigställd data sade EU-kommissionens vicepresident Margaritis Schinas i Europaparlamentet i februari 2024 att antisemitism, särskilt online, ”exploderat” inom EU sedan 7 oktober-attacken.⁷ I Sverige gjorde Judiska Centralrådet tillsammans med analysföretaget Infostat en undersökning kring hur svenska judar upplevde situationen i Sverige efter 7 oktober-attacken. Resultatet visade på en kraftigt ökad rapporterad otrygghet i närtid, en mycket utbredd oro för att bära symboler som visar judisk identitet, utbredd oro för trakasserier och våld, en otrygghet att vistas överallt i Sverige samt en pessimistisk syn på framtiden för judar i Sverige.⁸

Två fenomen vad gäller antisemitism i Sverige kopplade till det pågående kriget i Gaza förefaller vara nya jämfört med tidigare krig och upptrappningar i konflikten: mycket av antisemitismen förefaller ske online på vad som ibland kallas för andra generationens sociala medier⁹, i synnerhet bild- och videomedierna Tiktok och Telegram samt att det är mycket fler uttryck på engelska nu i debatten än vad som varit fallet tidigare i Sverige. Det innebär att slagord, banderoller, klistermärken och graffiti i mycket större utsträckning än vad som varit fallet i tidigare krig och upptrappningar i IP-konflikten nu kommuniceras på engelska.¹⁰

---

⁵ SMKA (2023). *SKMA Nyhetsbrev december 2023: Den antisemitiska vågens avtryck i Sverige. En lägesbild*. Tillgänglig via <https://skma.se/2023/12/skma-den-antisemitiska-vagens-avtryck-i-sverige/> (20 februari 2024).

⁶ SR P4 Stockholm (2024). *Polisen: Stor ökning av hatbrott mot judar i Stockholm*, 26 januari. Tillgänglig via <https://sverigesradio.se/artikel/polisen-stor-okning-av-hatbrott-mot-judar-i-stockholm#:~:text=Antalet%20målningar%20om%20hatbrott%20mot,vilka%20brott%20det%20handlar%20om.> (20 februari 2024).

⁷ AFP och Times of Israel (2024). ”European official: Antisemitic, anti-Muslim hate crime have ‘exploded’ in EU since Oct. 7”, *Times of Israel*, 8 februari. Tillgänglig via https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/european-official-antisemitic-anti-muslim-hate-crime-have-exploded-in-eu-since-oct-7/ (20 februari 2024).

⁸ Judiska Centralrådet (2023). *Svenska judars upplevelse av antisemitism efter 7 oktober*. Tillgänglig via <https://www.judiskacentralradet.se/single-post/svenska-judars-upplevelse-av-antisemitism-efter-7-oktober> (20 januari 2024).

⁹ Med första generationens sociala medier avses här bland annat Facebook och Twitter (numera X) som lanserades 2006, samt Instagram som lanserades 2010. Tiktok i sin nuvarande form lanserades 2018 och Telegram 2013, men det var först på 2020-talet som den senare blev riktigt populär.

¹⁰ Se till exempel Hamdan, Inas (2023b). ”Antisemitism och terrorstöd sprids på sociala medier”, *Sydsvenskan*, 11 oktober. Tillgänglig via <https://www.sydsvenskan.se/2023-10-11/antisemitism-och-terrorstod-sprids-pa-sociala-medier#:~:text=Antisemitismen%20syns%20särskilt%20på%20Tiktok,skriver%20en%20person%20i%20> (20 januari 2024); Bengtsson, Olle (2023). ”Därför river slagordet upp känslor i konflikten”, *Svenska Dagbladet*, 5 november. Tillgänglig via <https://www.svd.se/a/dwWqkB/darför-river-slagordet-upp-kanslor-i-konflikten> (20 januari 2024).

Ibland är det enkelt att avgöra när uttryck är att betrakta som antisemitiska, men i andra fall är det svårare. Det finns också en stor gråzon där uttryck kan betyda olika saker beroende på sammanhang och annat. Detta gäller till exempel ramsan ”befria Palestina från floden till havet”. För icke-specialister som till exempel lärare i den svenska skolan är detta ofta en svår terräng att navigera i. Exempel på uttryck som många undrar över är slagord som ”krossa sionismen” och uppmaningar till en intifada mot Israel. Andra uttryck som ofta upplevs som svåra är antisionism, enstatslösning, BDS (engelsk förkortning för bojkott, avinvesteringar och sanktioner), apartheid samt uppmaningar om att Israel inte bör finnas. I det pågående kriget mellan Israel och Hamas finns det vidare anklagelser om att Israel genomför en Förintelse likt nazisterna, folkmord eller etnisk rensning i Gaza, vilka också behöver analyseras. De närmare 30 uttryck som analyseras i rapporten har delats in i tre breda kategorier: ***anklagelser mot Israel; sionism och antisionism***; och ***strategier för att bekämpa Israel och dess ockupation***.

Metoderna som används i rapporten kan sägas vara en blandning av begreppsutredning, deltagandeobservationer och kontextualisering med utgångspunkt i tre olika definitioner (IHRA, Nexus och JDA) av antisemitism, i synnerhet den form av antisemitism som är kopplad till Israel och IP-konflikten. Jag har försökt att inkludera uttryck och begrepp som förekommer i den bredare debatten och i politiska manifestationer kring vilka det förs en debatt om huruvida de är att betrakta som antisemitiska, befinner sig i gråzonen eller kan ha olika tolkningar beroende på sammanhang. Urvalet bygger på textanalyser, deltagandeobservationer, min egen roll som kommentator i debatten, samt på intern seminarieverksamhet på Segerstedtinstitutet. På en del ställen i texten illustreras resonemangen med hjälp av tweets eller bilder som jag själv tagit. I de fall där barn har förekommit på bilderna har jag valt att beskära bort dem.

Kort om forskningsläget i Sverige

Situationen vad gäller antisemitism i Sverige var försiktigt hoppfull före 7 oktober-attacken. Denna positiva trend var förmodligen ett resultat av ökade utbildningsinsatser, en större medvetenhet, högre anslag för att bekämpa antisemitism, ett idogt arbete från många goda krafter i samhället och så vidare. Efter Brås toppnotering av antalet anmälda antisemitiska hatbrott 2018¹¹ noterades en minskning i nästa

---

¹¹ Brå (2019). *Hatbrott 2018: Statistik över polisanmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv*. Tillgänglig via <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2019-10-31-hatbrott-2018.html> (25 januari 2024), s. 58.

rapport 2020¹², vilken fortsatte i den senaste rapporten som gäller 2022.¹³ Dock, som Brå själva påpekat, baseras statistiken sedan 2020 på ett annat dataurval än tidigare, vilket inte gör det rättvist att jämföra med tidigare hatbrottsstatistik. Det går därmed inte att fastslå att det verkligen skett en minskning av antalet anmälda antisemitiska hatbrott.¹⁴ Ett tydligt mönster i Brås statistik är annars att de anmälda antisemitiska hatbrotten som regel går upp i samband med krig, upptrappningar eller andra typer av oroligheter i IP-konflikten.

Den senaste attitydundersökningen som Henrik Bachner och Pieter Belevander gjorde på uppdrag av Forum för levande historia visade att antisemitiska föreställningar hade försvagats tydligt i Sverige under de femton år som gått sedan den tidigare undersökningen gjordes.¹⁵ Dock var minskningen svagare vad gällde den Israelrelaterade antisemitismen.¹⁶ Andra slutsatser som stack ut i undersökningen var att äldre personer gav uttryck för mer antisemitiska åsikter än yngre, lågutbildade var mer antisemitiska än högutbildade, de som var födda utanför Europa var mer antisemitiska än de som var födda i Sverige och de med muslimsk religionstillhörighet var mer antisemitiska än de med kristen eller ingen religionstillhörighet. Likaså gav respondenter som sympatiserade med Sverigedemokraterna uttryck för mer antisemitiska åsikter än de som sympatiserade med andra riksdagspartier. Intressant nog fanns det inga geografiska skillnader i undersökningen: med andra ord var inte antisemitismen i Malmö högre än i andra delar av landet.¹⁷

I en uppmärksamstudie från 2021 undersökte Mirjam Katzin antisemitism och det judiska minoritetsskapet i Malmös skolor. Rapporten fann en tydlig förekomst av antisemitism i Malmös skolor, framför allt kopplad till IP-konflikten, bland elever med rötter i Mellanöstern.¹⁸ En liknande studie

---

¹² Brå (2021). *Polisanmälda hatbrott 2020: En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen*. Tillgänglig via https://bra.se/download/18.79079f9d17cc01fce501ad6/1638968596572/2021_17_Polisanmalda_hatbrott_2020.pdf (25 januari 2024), s. 33.

¹³ Brå (2023). *Polisanmälda hatbrott 2022: En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen*. Tillgänglig via https://bra.se/download/18.16a4558718bfb1e17f26d5d/1702380065592/2023_16-Polisanmalda_hatbrott_2022.pdf (25 januari 2024), s. 70.

¹⁴ Brå (2023), s. 38.

¹⁵ Bachner, Henrik och Belevander, Pieter (2021). *Antisemitism i Sverige: En jämförelse av attityder och föreställningar 2005 och 2020*. Forum för levande historia. Tillgänglig via <https://www.levandehistoria.se/wp-content/uploads/2022/11/rapport-antisemitism-i-sverige-2020.pdf> (25 januari 2024), s. 10–11.

¹⁶ Bachner och Belevander (2021), s. 11.

¹⁷ Bachner och Belevander (2021), s. 14–16, se även s. 80.

¹⁸ Katzin, Mirjam (2021). *Skolgårdsrasism, konspirationsteorier och utanförskap: En rapport om antisemitism*

gjordes året efter om antisemitismen i Stockholms skolor av Kristin Wagrell, men här stack inte antisemitismen kopplad till IP-konflikten eller bland elever med rötterna i Mellanöstern ut på samma sätt som i Malmö.¹⁹ Samma år disputerade Hansalbin Sältenberg på en avhandling om antijudisk rasism i Sverige inom fältet kritiska rasstudier. Det innebär att antisemitism här ses som en del av vad Sältenberg kallar för ”Sveriges rasliga regim”.²⁰ Enligt Sältenberg har den antijudiska rasismen i Sverige tre utmärkande drag: den är ambivalent i det att judar är både inkluderade och exkluderade i vit svenskhet; den existerar vidare i en kontext av ”nationell filosemitism”; och slutligen är den antijudiska rasismen i Sverige intrasslad med antimuslimsk rasism.²¹

I sin uppmärksammade studie om skolgårdsrasism i Malmö efterlyste Katzin mer kunskap om hur man kan arbeta med IP-konflikten för att motarbeta antisemitism i Sverige. Författaren till denna studie har försökt att börja fylla denna kunskapslucka. Bland annat författade jag 2021 en rapport för Segerstedtinstitutet om hur IP-konflikten påverkar antisemitism i Sverige genom världsbilder, delegitimering och tankestrukturer. Året efter skrev jag en lärarhandledning och annat studiematerial om IP-konflikten för Malmö stads lärare.²² Även denna studie är ett bidrag till att försöka fylla kunskapsluckan om hur IP-konflikten påverkar förekomsten av antisemitism i Sverige.

Svårigheterna med att definiera antisemitism kopplad till IP-konflikten

På många sätt är antisemitism både internationellt och i Sverige ett väl etablerat forskningsområde, med en lång historia och en relativt stor samsyn inom fältet när det gäller vissa former och uttryck för antisemitism. Det gäller emellertid inte yttringar i kontexter som rör IP-konflikten. Under det senaste decenniet har det skett uppslitande strider inom fältet kring hur antisemitism bäst bör definieras, operationaliseras och mätas. Flera av dessa konflikter är kopplade till just de uttryck som den här

---

och det judiska minoritetskapet i Malmös förskolor, skolor, gymnasier och vuxenutbildning. Malmö stad. Tillgänglig via <https://malmo.se/download/18.4f363e7d1766a784af11a96d1613644369102/Skolgaradsrasism,%20konspirationsteorier%20och%20utanforskap%20,%20slutversion.pdf> (25 mars 2024).

¹⁹ Wagrell, Kristin (2022). *Antisemitismen i Stockholms skolor: En rapport om skolpersonal och elevers upplevelser och tankar kring antisemitiska uttryck i sin skolmiljö.* Stockholms stad. Tillgänglig via <https://www.mynewsdesk.com/se/det-groenblaa-samarbetet-i-stockholms-stad/documents/antisemitismen-i-stockholms-skolor-423613> (25 januari 2024).

²⁰ Sältenberg, Hansalbin (2022). *Anti-Jewish Racism: Exploring the Swedish Racial Regime.* Doctoral Thesis (monografi). Genusvetenskapliga institutionen, Lunds universitet, s. 253.

²¹ Sältenberg (2002), s. 258–261.

²² Persson, Anders (2022). *Situationen i Israel/Palestina – en historisk redogörelse och tematisk analys.* Malmö stad. Tillgänglig via <https://malmodelar.malmo.se/resursmaterial/Israel-Palestina/> (25 januari 2024).

rapporten undersöker.²³ Antisemitism tillhör de begrepp liksom demokrati, terrorism med flera som är enkla att beskriva, men svårare att precis definiera och mäta. I Brås senaste rapport definieras antisemitiska hatbrott som ”[b]rott motiverade av fördomar eller föreställningar om judar och judendom.”²⁴ Brå nämner i sin rapport att antisemitism är ett mångfacetterat begrepp där den Israelrelaterade antisemitismen ingår som ett av flera exempel.²⁵ Inom svensk antisemitismforskning har många valt att ta efter Henrik Bachner och använda Helen Feins 35 år gamla definition, som lyder:

en bestående latent struktur av föreställningar fientliga mot judar som kollektiv, vilka på det individuella planet manifesteras som attityder, i kulturen som myter, ideologi, folkliga traditioner och bildspråk, och i handlingar – social eller legal diskriminering, politisk mobilisering mot judar, kollektivt eller statligt våld – vilka resulterar i och/eller syftar till att fjärma, fördriva eller tillintetgöra judar såsom judar.²⁶

Feins definition säger dock inget specifikt om den antisemitism som relateras till Israel, och den ger inte heller någon större vägledning kring huruvida uttrycken som diskuteras i denna rapport är att betrakta som antisemitiska eller inte.

Tre stora definitionsförsök

Under senare år har tre stora definitionsförsök gjorts för att få till stånd en mer användbar definition av antisemitism, i synnerhet den Israelrelaterade. Den första och mest kända har tagits fram av IHRA (International Holocaust Remembrance Alliance), en organisation som etablerades genom ett initiativ som tidigare statsministern Göran Persson tog på 1990-talet.

---

²³ Se till exempel Ulrich, Peter (2019). ”Expert Opinion on the ‘Working Definition of Antisemitism’ of the International Holocaust Remembrance Alliance”, *RLS Papers*. Tillgänglig via <https://www.rosalux.de/en/publication/id/41168/expert-opinion-on-the-international-holocaust-remembrance-alliances-working-definition-of-antisemi/> (25 januari 2024); Stern, Kenneth (2020). *The Conflict over the Conflict: The Israel/Palestine*

Campus Debate. Toronto: New Jewish Press; Persson, Anders (2019). ”Förintelsekonferens kan göra mer skada än nytta”, *SvD debatt*, 23 oktober. Tillgänglig via <https://www.svd.se/forintelsekonferens-kan-gora-mer-skada-an-nytta> (25 mars 2024).

²⁴ Brå (2023), s. 21.

²⁵ Brå (2023), s. 21.

²⁶ Bachner (1999), s. 28; se även Fein, Helen (1987). ”Dimensions of Antisemitism: Attitudes, Collective Accusations, and Actions”, i Fein, Helen (red.), *The Persisting Question. Sociological Perspectives and Social Contexts of Modern Antisemitism*. Berlin: Walter de Gruyter, s. 67.

2016 fastslog IHRA sin definition av antisemitism med elva åtföljande exempel.²⁷ IHRA:s definition kallas för rutan eftersom den finns i en ruta på organisationens hemsida:

Att anta följande icke rättsligt bindande arbetsdefinition av antisemitism:

"Antisemitism är en bestämd uppfattning om judar som kan uttryckas som hat mot judar. Språkliga och fysiska uttryck för antisemitism riktas mot judiska eller icke-judiska personer och/eller deras egendom samt mot judiska institutioner och religiösa samlingsplatser."

Källa: IHRA (2016). IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism.

Med definitionen följer elva exempel på antisemitism, varav flera handlar om Israel. I förkortad form handlar de elva exemplen på antisemitism om:

- 1) uppmaningar till att skada eller döda judar under åberopande av en radikal ideologi eller en extremistisk uppfattning av religion
- 2) stereotypa påståenden om judar och judars makt (exempel över medier eller ekonomin)
- 3) olika anklagelser mot judar som grupp
- 4) förnekande eller förminskande av Förintelsen
- 5) anklagelser mot judarna som ett folk, eller Israel som en stat, för att uppdikta eller överdriva Förintelsen
- 6) anklagelser mot judar att vara lojala mot israel i stället för mot sina hemländer
- 7) nekande av det judiska folkets självbestämmanderätt, till exempel genom att hävda att Israels existens är ett rasistiskt företag
- 8) tillämpning av dubbla måttstockar mot israel som inte gäller andra demokratier
- 9) användning av antisemitiska troper i beskrivningar av Israel och israeler
- 10) jämförelser av Israels nuvarande politik med nazisternas
- 11) utpekande av judar som kollektivt ansvariga för staten Israels agerande²⁸.

IHRA har idag 35 medlemsländer, varav de flesta är från Europa och Nordamerika, däribland Sverige.²⁹ Fastän IHRA:s arbetsdefinition formellt sett är rättsligt icke-bindande, har den mer och mer börjat att tillämpas i lagstiftning i olika länder.³⁰ I takt med att IHRA:s definition med åtföljande exempel blivit

---

²⁷ IHRA (2016). *IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism*. Tillgänglig via <https://holocaustremembrance.com/resources/arbetsdefinition-av-antisemitism> (25 mars 2024).

²⁸ IHRA (2016).

²⁹ IHRA (utan år). *Member Countries*. Tillgänglig via <https://www.holocaustremembrance.com/about-us/countries-membership> (25 mars 2024).

³⁰ Jamal, Hebh (2023). "IHRA definition is silencing Palestine advocacy across Europe, says report", +972 *Magazine*, 7 juni. Tillgänglig via <https://www.972mag.com/elsc-ihra-antisemitism-palestinians-europe>

- Att behandla Israel annorlunda enbart på grund av att Israel är en judisk stat.³⁵

Vad är inte antisemitiskt enligt Nexus-dokumentet?

- Som en generell regel är varken kritik mot sionismen eller icke-våldsaktioner mot Israel i sig att betrakta som antisemitism.
- Inte heller skarp kritik mot Israel för dess politik eller aktioner, inklusive för de som ledde till skapandet av Israel, är i sig själv illegitim eller antisemitisk.
- Opposition mot sionismen/Israel behöver i sig själv inte utgöra antisemitism.
- Att rikta oproportionerligt stor uppmärksamhet mot Israel eller att behandla Israel annorlunda än andra länder är inte bevis *prima facie* för antisemitism. Det kan finnas legitima skäl till detta.³⁶

JDA-definitionen har ett liknande upplägg som Nexus-dokumentet med en sektion exempel om vad som är antisemitiskt i förhållande till Israel/Palestina, följt av en sektion exempel på vad som inte är det. I sammanfattad form ser JDA-definitionens uppdelning ut som följande:

Israel och Palestina: exempel som vid en första anblick är antisemitiska

- Att tillämpa symboler, bilder och negativa stereotyper från klassisk antisemitism på Israel.
- Att hålla judar kollektivt ansvariga för Israels agerande eller som agenter för Israel.
- Att kräva att judar offentligt fördömer Israel eller sionismen.
- Att förmoda att icke-israeliska judar är mer lojala mot Israel än sina hemländer.
- Att förneka judars rätt i Israel att existera och blomstra, kollektivt och individuellt som judar, i enlighet med principen om jämlikhet.³⁷

Israel och Palestina: exempel som vid en första anblick inte är antisemitiska

- Stöd för det palestinska kravet på rättvisa och deras fulla politiska, nationella, civila och mänskliga rättigheter i enlighet med internationell rätt.
- Kritik eller motstånd mot sionismen som en form av nationalism, eller argumentation för olika konstitutionella arrangemang för judar och palestinier mellan Jordanfloden och Medelhavet i olika former av statslösningar.

---

³⁵ The Nexus Document (2021).

³⁶ The Nexus Document (2021).

³⁷ The Jerusalem Declaration on Antisemitism (JDA) (2021).

- Bevisbaserad kritik av Israel som stat, inklusive av dess institutioner och tillblivelse. Detta inkluderar även Israels aktioner på Västbanken och Gaza. Det är inte antisemitiskt att peka ut systematisk rasdiskriminering eller att jämföra Israel med andra historiska fall av bosättarkolonialism och apartheid.
- Bojkotter, avinvesteringar och sanktioner, det vill säga vanliga, icke våldsamma former av politiska protester mot stater. I det israeliska fallet är dessa i sig själva inte antisemitiska.³⁸

Mellan dessa tre definitionsförsök råder det alltså livliga och ibland hetsiga diskussioner.³⁹ Fastän detta bidragit till polarisering inom fältet går det samtidigt att argumentera för att definitionerna tillsammans bringat mer klarhet i den Israelrelaterade antisemitismen än vad tidigare definitioner gjort. Generellt kan man säga att IHRA-definitionen har stort stöd bland stater, organisationer och vad man kanske kan kalla för ”proisraeliska akademiker”, medan Nexus-dokumentet och JDA-definitionen mer har stöd bland akademiker och intellektuella som är kritiska mot Israels politik. I USA:s nationella strategi från 2023 för att bekämpa antisemitism välkomnades Nexus-dokumentet och andra alternativ till IHRA.⁴⁰ Nexus-dokumentet och JDA-definitionen nämns kort i EU:s strategi från 2021 för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv, vilken annars anammat IHRA-definitionen.⁴¹ I bilagan till denna rapport finns alla tre definitionsförsöken att läsa i sina respektive helheter.

30 uttryck i tre breda kategorier

Den analytiska delen av denna rapport består av närmare 30 uttryck som är uppdelade i tre breda kategorier: *anklagelser mot Israel; sionism och antisionism*; och *strategier för att bekämpa Israel och dess ockupation*. Uttrycken är listade i tabellen nedan. I vissa av dem känner vi igen några av de unika historiska karaktärsdragen som skiljer antisemitism från andra typer av rasism. Det första och viktigaste karaktärsdraget för antisemitism är att judar tillskrivs en kosmisk, satanistisk ondska olik andra grupper och annan typ av rasism.⁴² Detta syns till exempel i anklagelserna om att Israel är ondskan personifierad – allt ifrån att vara nazister, till att vara från helvetet, till att vara den islamiska staten (IS). Det andra

---

³⁸ The Jerusalem Declaration on Antisemitism (JDA) (2021).

³⁹ Schraub, David (2021). *Three Definitions of Antisemitism: A Comparison*. Tillgänglig via <https://thirdnarrative.org/three-definitions-of-antisemitism-a-comparison/> (25 mars 2024).

⁴⁰ The White House (2023). *The U.S. National Strategy to Counter Antisemitism*. Tillgänglig via <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2023/05/U.S.-National-Strategy-to-Counter-Antisemitism.pdf> (25 mars 2024).

⁴¹ Europeiska kommissionen (2021). *EU:s strategi för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv (2021-2030)*. Tillgänglig via <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0615> (25 mars 2024).

⁴² Lewis, Bernard (2005). ”The New Anti-Semitism: First religion, then race, then what?”, *The American Scholar*, 1 december. Tillgänglig via <https://theamericanscholar.org/the-new-anti-semitism/> (25 mars 2024).

unika karaktärsdraget för antisemitism är att den spänner över stora tidsepoker, olika civilisationer och kulturer.⁴³ Detta syns till exempel i att Israels agerande ofta kopplas till gamla antijudiska troper som blodtörst eller hämndlystnad, eller i moderna fenomen som memes på sociala medier. Det tredje unika karaktärsdraget för antisemitism är att judar bedöms utifrån en egen måttstock, som inte gäller andra grupper.⁴⁴ Detta syns ibland vad gäller synen på sionismen eller Israels våldsanvändning. Ett typiskt kännetecken för rasism i olika former är att den som regel ser ner på sina offer och betraktar dem som underlägsna. Detta finns också inom antisemitismen, men oftare handlar antisemitiska tankestrukturer om att betrakta judar som överlägsna, dominerande och konspiratoriska enligt modellen ”ondskefulla genier”, vilket är det fjärde unika karaktärsdraget för antisemitismen.⁴⁵

Anklagelser mot Israel	Sionism och antisionism	Strategier för att bekämpa Israel och ockupationen
Israel gör sig skyldigt till Förintelse, folkmord och etnisk rensning	Sionismen och Israel är en form av bosättarkolonialism	Befria Palestina i olika kontexter
Israel är en apartheidregim	Sionismen är en rasistisk ideologi	Olika varianter av en enstatslösning
Israel är dagens nazister, mördare eller en terrorstat	Krossa sionismen	Bojkotter och BDS
Israels agerande kopplat till antijudiska teman	Sionismen är en konspiration	Rätten att göra motstånd mot Israel, inkl. intifada och våldsamt motstånd
Judar hålls ansvariga för Israels agerande	Att anklaga någon för att vara sionist	Är Hamas och dess stadgar antisemitiska?
ISrael är IS eller från helvetet		Är det antisemitiskt att stödja Hamas och 7 oktober-attacken?

⁴³ Ross, Gina (2021). ”Understanding discrepancies between definitions of antisemitism”, *Israel Hayom*, 8 juli. Tillgänglig via <https://www.israelhayom.com/opinions/understanding-discrepancies-between-definitions-of-antisemitism/> (25 mars 2024).

⁴⁴ Lewis (2005).

⁴⁵ Persson (2021), s. 5.

Anklagelser mot Israel

Som tabellen med anklagelser mot Israel ovan visar, används en lång rad negativa påståenden om Israel. De allra flesta av dessa är gamla anklagelser som ofta figurerat i årtionden, men som återupplivas eller får extra bäring i samband med krig eller upptrappningar i IP-konflikten. Vissa av dem har använts mot Israel sedan statens tillblivelse och ibland även mot judar innan dess. Andra som att "Israel är IS" är samtida.

Israel gör sig skyldigt till Förintelse, folkmord och etnisk rensning mot palestinierna

Två veckor efter 7 oktober-attacken och det efterföljande kriget i Gaza syntes en rad plakat på den propalestinska demonstrationen i Malmö med budskap om att Israel gjorde sig skyldigt till ett brott i Gaza av samma slag som Förintelsen, samt jämförelser mellan koncentrations- och förintelseläger Auschwitz och Gaza. Samma budskap har också setts på demonstrationer i andra delar av Sverige. Dessa anklagelser innebär en förminskning och relativisering av Förintelsen, samt även åtminstone implicita anklagelser om att Israel beter sig som nazisterna gjorde.⁴⁶ Med stöd i definitionerna ovan, framför allt IHRA, är denna typ av falska anklagelser och osakliga överdrifter att betrakta som tydliga fall av antisemitism. Samma sak gäller för påståenden om att Gaza skulle vara ett nazistiskt förintelseläger.

Foton från den propalestinska demonstrationen i Malmö den 22 oktober 2023. Foto av författaren.

Både i Sverige och utomlands är det också vanligt förekommande sedan kriget i Gaza började att anklaga Israel för folkmord mot palestinierna. I december 2023 lämnade Sydafrika in en anmälan till Internationella domstolen (ICJ) i Haag om att Israel begick folkmordshandlingar mot palestinierna.⁴⁷

⁴⁶ Braut Simonsen, Kjetil (2023). *I skyggen av Holocaust. Antisemitism i norsk historie 1945–2023*. Latvia: Humanist Förlag, s. 350.

⁴⁷ ICJ (2023a). *Application instituting proceedings*. Tillgänglig via <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf> (12 februari 2024).

Många västländer protesterade kraftigt emot anklagelsen och menade tillsammans med Israel att det inte fanns något uppsåt från Israels sida att begå folkmord mot palestinierna.⁴⁸ Israel hävdade vidare rätten till självförsvar och menade att de uppmanat civila att lämna de mest utsatta krigszonerna i Gaza samt tillåtit viss hjälp att komma in till Gaza.⁴⁹ Sydafrika å sin sida menade att de höga dödstaten och den massiva förstörelsen av infrastruktur i Gaza, israeliska restriktioner för införsel av mat och mediciner till Gaza, tillsammans med hätska uttalanden från israeliska politiker, utgjorde grund för folkmordsanklagelserna.⁵⁰

Den slutgiltiga domen från domstolen i Haag väntas dröja flera år, men i ett preliminärt utlåtande uppmanade domstolen Israel att vidta alla tänkbara åtgärder för att förhindra folkmord i Gaza.⁵¹ Propalestinska grupper tolkade detta som en seger och menade att det på så vis fanns grund för folkmordsanklagelsen.⁵² Huruvida det är antisemitiskt eller ej att anklaga Israel för folkmord i det pågående kriget är därför en svår fråga att avgöra i nuläget, inte minst därför att även ledande jurister förefaller vara oeniga i sakfrågorna kring folkmordsanklagelserna mot Israel. I nuläget befinner sig därför folkmordsbegreppet i en snårig gråzon i den mening att det är oklart om det är tillämpligt på kriget i Gaza. Ifall domstolen kommer fram till att Israel begått folkmordshandlingar i Gaza, har vi att göra med juridiskt legitima och faktabaserade anklagelser som därmed inte kan avfärdas som antisemitiska. Samtidigt går det att argumentera för att folkmordsanklagelserna som använts långt före det pågående kriget i Gaza kan bygga på en antisemitisk idétradition om falska och grundlösa anklagelser mot Israel. I den svenska debatten har till exempel Masoud Kamali sagt att Israel begått folkmord mot palestinierna sedan staten bildades 1948.⁵³ Vi ser till exempel på bilderna ovan att

---

⁴⁸ Fink, Rachel (2024). "Germany Announces Decision to Intervene on Israel's Behalf in ICJ Case", *Haaretz*, 14 januari. Tillgänglig via <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-14/ty-article/.premium/germany-announces-decision-to-intervene-on-israels-behalf-in-icj-case/0000018d-0787-dd07-a7df-cfff1f090000> (12 februari 2024).

⁴⁹ UN News (2024). *War against Hamas in Gaza is act of self-defence, Israel tells world court*, 12 januari. Tillgänglig via <https://news.un.org/en/story/2024/01/1145452#:~:text=%22Israel%20is%20in%20a%20war,in%20all%20wars%2C%20Mr.> (12 februari 2024).

⁵⁰ ICJ (2023a).

⁵¹ ICJ (2023b). *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel). Request for the indication of provisional measures*. Tillgänglig via <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-sum-01-00-en.pdf> (12 februari 2024).

⁵² Palestinagrupperna (2024). *ICJ beslutar om provisoriska åtgärder*. Tillgänglig via <https://www.palestinagrupperna.se/2024/01/26/icj-beslutar-om-provisoriska-atgarder/> (12 februari 2024).

⁵³ Kamali, Masoud (2024). "Därför stödjer regimer i väst Israels folkmord", *Magasinet Konkret*, 27 mars. Tillgänglig via <https://magasinetkonkret.se/darfor-stodjer-regimer-i-vast-israels-folkmord/> (12 april 2024).

folkmordsanklagelserna mot Israel framfördes redan under krigets första veckor, då dödssiffrorna i Gaza var långt mindre än vad de är idag.

Slutligen är det vanligt förekommande att anklaga Israel för etnisk resning, såväl före som under det pågående kriget i Gaza. Precis som med termen folkmord måste det finnas en intention bakom att en etnisk eller religiös grupp tvångsmässigt tvingar bort en annan grupp från ett territorium.⁵⁴ Det palestinska standardnarrativet av konflikten ser nakban, den stora palestinska flyktingkatastrofen 1948, inte som en enskild händelse utan som ständigt pågående på Västbanken, i östra Jerusalem, i Negevöknen (alltså inne i det internationellt erkända Israel) och även i Gaza sedan kriget började efter 7 oktober-attacken.⁵⁵

Exakt vad som hände i samband med att cirka 750 000 palestinier fördrevs eller flydde från sina hem i samband med kriget 1948 och Israels tillblivelse är en av de svåraste frågorna att hantera i konflikten, inte minst därför att forskningen delvis går isär och att det mestadels bara finns israeliska arkiv att tillgå.⁵⁶ De flesta israeliska historiker, ledda av Benny Morris, menar att det inte fanns någon israelisk ”master plan” 1948 (kallad Plan D eller Plan Dalet) att fördriva palestinerna.⁵⁷ Avvikande röster som Ilan Pappé menar att det visst fanns det.⁵⁸ Man kan som Nathan Thrall gjort sammanfatta diskussionen med att konstatera att den israeliska politiken såg olika ut i olika fall.⁵⁹ I vissa fall, som i dagens Lod och Ramla, fördrevs stora delar av den arabiska befolkningen under direkt vapenhot.⁶⁰ I andra fall flydde den arabiska befolkningen av rädsla. I vissa fall stannade den kvar. Efter kriget 1948 hade Israel en arabisk minoritet på runt 150 000 personer, som idag har vuxit till lite över två miljoner, en dryg femtedel av Israels befolkning.⁶¹ Fördrivningar skedde också efter junikriget 1967, framför allt i

---

⁵⁴ United Nations Office on Genocide Prevention and the Responsibility to Protect (utan år). *Ethnic Cleansing: Background*. Tillgänglig via <https://www.un.org/en/genocideprevention/ethnic-cleansing.shtml> (24 februari 2024).

⁵⁵ Khalidi, Rashid (2023). *The Ongoing Nakba: Engaging Critically with Palestine*. Tillgänglig via <https://history.fas.harvard.edu/event/ongoing-nakba-engaging-critically-palestine> (24 februari 2024).

⁵⁶ Det ska tilläggas i sammanhanget att ett ungefär lika stort antal judar råkade ut för samma öde i olika länder i Mellanöstern och tvingades fly till Israel.

⁵⁷ Se till exempel Morris, Benny (2004). *The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press, s. 164.

⁵⁸ Pappé, Ilan (2008). *The Ethnic Cleansing of Palestine*. Oxford: Oneworld, s. xii.

⁵⁹ Thrall, Nathan (2017). *The Only Language They Understand: Forcing Compromise in Israel and Palestine*. New York: Metropolitan Books, s. 86.

⁶⁰ Shavit, Ari (2014). *My Promised Land: The Triumph and Tragedy of Israel*. London: Scribe, s. 99.

⁶¹ Israel Central Bureau of Statistics (2022). *Media Release: Population of Israel on the Eve of 2023*. Tillgänglig via https://www.cbs.gov.il/he/mediarelease/DocLib/2022/426/11_22_426e.pdf (24 februari 2024).

Jordandalen på Västbanken, vars befolkning minskade från cirka 250 000 före kriget 1967 till cirka 50 000 idag.⁶² På senare år har Israel anklagats för vad som på svenska kan kallas ”påtvungad transfer”, alltså mindre tvångsflyttningar av palestinier som strider mot internationell rätt, men som samtidigt inte förefaller vara en del av en större plan att göra ett geografiskt område helt fritt från en grupp.⁶³

När Israels markinvasion av Gaza började efter 7 oktober-attacken, uppmanade Israel befolkningen i norra Gaza att lämna sina hem och bege sig till södra Gaza. I skrivande stund är 1,9 miljoner eller drygt 80 procent av Gazas befolkning internflyktingar.⁶⁴ Det ser i dagsläget ut som att Israel kommer att tillåta åtminstone de flesta av Gazaborna att återvända till sina hem efter krigets slut, vilket skulle innebära att ingen etnisk rensning skett. Samtidigt är detta ingalunda säkert, och en lång rad politiker i Israel, även mer moderata, har under kriget kommit med förslag som uppmanar Gazas befolkning att lämna sina hem för att aldrig återvända.⁶⁵ Termen som används här är ”frivillig transfer”, men det är ingen tvekan om att åtminstone en del av idéerna bakom ligger nära etnisk rensning. Etnisk rensning är och förblir ett snårigt gråzonsbegrepp att använda i relation till Israels politik, och de tre definitionerna ger ingen direkt vägledning i frågan. Det har tveklöst skett och sker fortfarande fördrivningar av palestinier, men förmodligen inte i den skala att de utgör etnisk rensning.

Israel är en apartheidregim

Att anklaga Israel för att vara en apartheidregim är också en gammal anklagelse, men en tydlig trend under början av 2020-talet var att de ledande organisationerna som arbetar för mänskliga rättigheter (MR) började publicera rapporter som anklagade Israel för att vara en apartheidregim eller begå brottet apartheid mot palestinerna. De mest välkända av dessa var israeliska B'tselem och internationella Human Rights Watch och Amnesty.⁶⁶ De här organisationerna har framför allt gjort en bedömning av

---

⁶² Jaber, Atwa (2023). ”No Bridge Will Take You Home: The Jordan Valley Exodus Remembered through the UNRWA Archives”, *Jerusalem Quarterly*, Vol. 94, s. 10.

⁶³ The Office of the European Union Representative (West Bank and Gaza Strip, UNRWA) (2023). *Local press statement: Diplomatic missions call on Israel to halt all confiscations and demolitions in the occupied West Bank, to return or compensate for donor funded humanitarian items and to give unimpeded humanitarian access*. Tillgänglig via https://www.eeas.europa.eu/delegations/palestine-occupied-palestinian-territory-west-bank-and-gaza-strip/local-press-statement_en?s=206 (24 februari 2024).

⁶⁴ The Palestine Chronicle (2024). ”Up to 1,9 Million Palestinians Internally Displaced in Gaza – UNRWA”, *The Palestine Chronicle*, 4 januari. Tillgänglig via <https://www.palestinechronicle.com/up-to-19-million-palestinians-internally-displaced-in-gaza-unrwa/> (24 februari 2024).

⁶⁵ Samuels, Ben (2024). ”Israel's Ben-Gvir: 'Voluntary' Transfer of Gazans Is the Solution, Israelis Should Resettle Strip”, *Haaretz*, 7 januari. Tillgänglig via <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-07/ty-article/ben-gvir-voluntary-transfer-of-gazans-is-the-solution-israelis-should-re-settle-strip/0000018c-e2f0-d751-ad8d-fff4fb4d0000#> (24 februari 2024).

⁶⁶ B'tselem (2021). *A regime of Jewish supremacy from the Jordan River to the Mediterranean Sea: This is apartheid*. Tillgänglig via https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/202101_this_is_apartheid_eng.pdf (25 mars 2024);

huruvida Israels handlingar uppfyller de juridiska kriterierna för brottet apartheid, vilket ofta skiljer sig från den allmänna debatten där det är vanligare med politiska jämförelser mellan Israel och apartheidregimen i Sydafrika. I vilket fall som helst är det en tydlig trend att fler och fler börjat använda apartheidbegreppet i relation till Israels ockupation av de palestinska områdena och i vissa fall även till det internationellt erkända Israel inom 1967 års gränser. Även ledande liberala judiska röster i USA som Thomas Friedman och Peter Beinart har följt den här trenden.⁶⁷ De vanligaste argumenten som MR-organisationerna för fram mot Israel i apartheidfrågan är att Israel

- syftar till att upprätthålla sin dominans över palestinierna
- Israel systematiskt förtryck och institutionell diskriminering mot palestinierna för att upprätthålla denna dominans
- begår även inhumana handlingar såsom landkonfiskeringar, hindrar rörelsefriheten och en rad andra MR-kränkningar mot palestinierna
- har upprättat en regim av judisk överhöghet över hela IP-området.⁶⁸

De flesta bedömare ifrågasätter inte de israeliska MR-kränkningarna i dessa organisationers rapporter, utan den uppslitande debatten har i stället handlat om huruvida det är korrekt att kalla situationen i IP-konflikten, i synnerhet på Västbanken, för apartheid. Bedömare som motsätter sig att applicera apartheidbegreppet på IP-konflikten menar att det är fel att kalla situationen där för en rasgrupps kontroll över en annan, att IP-konflikten inte handlar om hudfärg, att Israel inte längre, åtminstone inte före 7 oktober-attacken och det efterföljande kriget i Gaza, hade några territoriella anspråk på Gaza, att den palestinska myndigheten har ett ansvar för hur situationen ser ut på Västbanken samt att anklagelser om apartheid inte riktas mot de flesta andra konflikter i världen eller auktoritära regimer som kränker mänskliga rättigheter.⁶⁹

Amnesty (2022). *Israel's apartheid against Palestinians: Cruel system of domination and crime against humanity*. Tillgänglig via <https://www.amnesty.org/en/documents/mde15/5141/2022/en/> (25 mars 2024); Human Rights Watch (2021). *A Threshold Crossed – Israeli Authorities and the Crimes of Apartheid and Persecution*. Tillgänglig via <https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution> (25 mars 2024).

⁶⁷ Friedman, Thomas (2023). "Will Israelis and Palestinians See Peace in Thomas Friedman's Lifetime", *The New York Times*, 22 november. Tillgänglig via <https://www.nytimes.com/2023/11/22/opinion/israelis-palestinians-peace.html> (25 mars 2024); Beinart, Peter (2024). *The Beinart Notebook: Why is the BDS Movement Attacking an Organization Trying to End the War?*, 5 februari. Tillgänglig via <https://peterbeinart.substack.com/p/why-is-the-bds-movement-attacking> (25 mars 2024).

⁶⁸ B'Tselem (2021); Amnesty International (2022); Human Rights Watch (2021).

⁶⁹ Se till exempel Johnson, Alan (2022). "Why Amnesty is wrong to call Israel an 'Apartheid State'", *Bicom*, oktober 2022. Tillgänglig via <https://fathomjournal.org/2022-introduction-enough-is-enough-on-amnestys-antisemitic-apartheid-report/> (25 mars 2024); se också Daniel Siedemann intervjuad i McGreal, Chris (2022).

Huruvida apartheidbegreppet är tillämpligt på situationen i IP-konflikten är idag en mycket omtvistad fråga, inte minst därför att anklagelser om apartheid gentemot Israel länge varit en del av antisemitisk och antisionistisk argumentation där syftet ofta varit att underminera Israels legitimitet som stat.⁷⁰ Ingen regering i väst har hittills ställt sig bakom att tillämpa apartheidbegreppet på IP-konflikten. Av alla uttryck som diskuteras i denna rapport är apartheidbegreppets applicerbarhet på Israel det mest känsliga. Vi ser också att de tre definitionsförsöken ger uttryck för olika uppfattningar här. IHRA:s exempel nummer sju ser det som antisemitiskt att beskriva Israels existens som ett rasistiskt verk (vilket apartheid måste betecknas som), Nexus-dokumentet undviker frågan, medan JDA-definitionen inte ser anklagelser om apartheid gentemot Israel som antisemitiska i sig själva.

Min egen ståndpunkt är att situationen i det internationellt erkända Israel inom 1967 års gränser, trots förekomsten av strukturell diskriminering, inte är ett fall av apartheid.⁷¹ Vad gäller situationen på Västbanken är bilden mer komplex: i vissa fall finns det likheter (till exempel vad gäller begränsningar i rörelsefriheten, kontroll av land och så vidare), i vissa fall är situationen på Västbanken värre (till exempel fördrivningen av palestinier från Jordandalen efter 1967), i vissa fall är begreppet inte relevant (till exempel vad gäller diskussioner om hudfärg: många av de israeliska soldaterna som tjänstgör på Västbanken är judar med rötterna i Mellanöstern, med hudfärg som ofta är mörkare än palestiniernas, så konflikten och förtrycket baserar sig inte på hudfärg).

Andra typer av anklagelser mot Israel och judar

Som nämndes ovan finns det en uppsjö av anklagelser som riktas mot Israel och judar. Vanliga exempel som använts i demonstrationerna under kriget i Gaza är att kalla Israel för mördare eller terrorstat.⁷² Vad gäller anklagelsen om att Israel är mördare är det oproblematiskt att hävda att Israel dödat palestinier i Gaza, ibland även genom mord, det vill säga uppsåtligt dödande. Det som i IP-konflikten kallas för ”riktat dödande” (targeted killings) innebär som regel israeliska missilattacker mot fordon eller hus för att döda eftersökta palestinier. Detta är utan tvekan uppsåtligt dödande, vilket ibland även drabbar

---

”Apartheid: Israel’s inconvenient truth”, *AMEU*, 2 februari. Tillgänglig via <https://www.ameu.org/2022/02/02/israels-inconvenient-truth/> (25 mars 2024).

⁷⁰ Tabarovsky, Izabella (2019). ”Soviet Anti-Zionism and Contemporary Left Antisemitism”, *Fathom Journal*. Tillgänglig via <https://fathomjournal.org/soviet-anti-zionism-and-contemporary-left-antisemitism/?highlight=soviet%20> (25 mars 2024).

⁷¹ Se till exempel The Or Commission. En sammanfattning av rapporten finns på Jewish Virtual Library (2003). *The Official Summation of the Or Commission Report*. Tillgänglig via <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-official-summation-of-the-orcommission-report-september-2003> (25 mars 2024).

⁷² Se till exempel SVT (2023). *Hundratals i manifestation för Gaza i Malmö*, 11 oktober. Tillgänglig via <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/manifestation-for-gaza-i-malmo> (25 mars 2024).

oskyldiga, exempelvis övriga passagerare i en bil. Riktat dödande strider mot folkrätten, men Israel menar att det inte finns några andra möjligheter att gripa eftersökta palestinier i Gaza.⁷³

Redan tidigt under kriget i Gaza anklagade de ledande MR-organisationerna Israel för ”urskillningslösa attacker som orsakade massiva civila förluster och måste utredas som krigsbrott”.⁷⁴ Även om dessa anklagelser stämmer, vilket de förefaller göra, är det inte nödvändigtvis detsamma som att uppsåtligt mörda. Anklagelserna om Israel som mördare är ofta svepande och oprecisa av det slag som vi ser på bilden nedan från Malmö. Typiska anklagelser är att Israel mördat många tusen barn under kriget i Gaza. Men kan de som anklagar Israel för detta verkligen bevisa att Israel uppsåtligt mördat dem? I många fall är det svårt att bevisa, särskilt innan MR-organisationer kommit med sina rapporter, vilket ofta sker med en viss eftersläpning. I anklagelserna om Israel som barnamördare kan det finnas flera bakomliggande antisemitiska teman: falska anklagelser, beskyllningar som ansluter till den historiska blodsanklagelsen om att judar dödar barn och som här överförs på Israel, samt föreställningar om en gammaltestamentlig blodtörst eller hämndlystnad som kopplas till Israels agerande. Därför är det av största vikt att de som anklagar Israel för att ha mördat barn verkligen kan bevisa det och framför sina argument utan att använda sig av de antisemitiska troperna ovan.

Foton från Malmö, olika datum under oktober–december 2023. Foto av författaren.

Det är också vanligt förekommande i demonstrationerna under Gazakriget att kalla Israel för en terrorstat, som vi ser på bilderna ovan. Vad som exakt avses med uttrycket terrorstat är inte enkelt att utröna alla gånger, men förmodligen avses att Israel använder våld mot civila och begår övergrepp,

⁷³ Amnesty (2022). *Q&A: Israel's Apartheid against Palestinians: Cruel System of Domination and Crime against Humanity*. Tillgänglig <https://www.amnesty.org/en/latest/research/2022/02/qa-israels-apartheid-against-palestinians-cruel-system-of-domination-and-crime-against-humanity/> (25 mars 2024).

⁷⁴ Amnesty (2023). *Damning evidence of war crimes as Israeli attacks wipe out entire families in Gaza*. Tillgänglig <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/10/damning-evidence-of-war-crimes-as-israeli-attacks-wipe-out-entire-families-in-gaza/> (25 mars 2024).

vilket bekräftas i de rapporter som MR-organisationerna hittills hunnit publicera om kriget.⁷⁵ Även om terrorstat är ett svepande och oprecist uttryck är det inte kopplat till antisemitiska teman på samma sätt som mordanklagelserna ovan, och därmed är det inte att betrakta som antisemitiskt. Att däremot likna Israel vid Nazityskland och dess politik vid Förintelsen har en lång antisemitisk tradition som sträcker sig tillbaka till den antisionism som utvecklades framför allt i Sovjetunionen efter andra världskriget.⁷⁶ Enligt samma logik, och som nämnts ovan, kan det vara antisemitiskt att använda termer som Förintelsen, att kalla Israels militär för SS, eller att eller att likna Gaza vid ett nazistiskt förintelseläger.

Memudin (2023). Post till X. Tillgänglig via <https://twitter.com/memudin/status/1722172623298163073> (25 mars 2024).

Andra typer av anklagelser som har tydliga antisemitiska anspelningar är att säga att Israel är att jämföra med IS, vilket kan göras genom att skriva Israel med stort I och S enligt inlägget på X ovan eller att skriva Israhell och därmed anspela på att Israel har djävulusiska kopplingar eller är en diabolisk skapelse/aktör. Som nämntes tidigare är antisemitismens allra viktigaste karaktärsdrag att utmåla judar eller Israel som ondskan personifierad, vilket tydligt syns i anklagelser om att Israel är dagens nazister, att Israel kommer från helvetet eller att Israel är att jämföra med IS.

Slutligen, tydliga fall av antisemitism i Sverige under Gazakriget är att judar skuldbeläggs eller hålls ansvariga för Israels agerande. Detta har skett exempelvis vid demonstrationer utanför synagogorna i Stockholm och Malmö.⁷⁷

Sionism och antisionism

Sionismen som idé och rörelse utvecklades som en följd av förtryck och frihetslängtan bland judar i Centraleuropa i slutet på 1800-talet och är ett nyckelbegrepp som ryms inom ett annat nyckelbegrepp:

---

⁷⁵ Amnesty (2023).

⁷⁶ Bachner (1999), s. 192–95.

⁷⁷ Se till exempel Cato, Carl (2024). ”Demonstranter störde minneshögtid för Förintelsens offer”, *Dagens Nyheter*, 29 januari. Tillgänglig <https://www.dn.se/sverige/demonstranter-storde-minneshogtid-for-forintelsens-offer/#:~:text=Pro%2Dpalestinska%20demonstranter%20störde%20den> (25 mars 2024).

nationalism, vilket är idén att människor är uppdelade i grupper.⁷⁸ Dessa grupper, eller nationer som de kallas inom nationalismen, delar språk, kultur, territorium med mera, vilket innebär att människorna inom en nation känner samhörighet. Ofta aspirerar nationer på självbestämmande i någon form, från autonomi till en suverän stat.⁷⁹ Sionismen är uppfattningen att judar utgör en nation med nödvändigheten och rätten att eftersträva självbestämmande i det historiska Palestinaområdet. I likhet med andra former av nationalism är sionismen både en ideologi och en rörelse för att uppnå ideologin, det vill säga judiskt självbestämmande i någon form.⁸⁰

Efter Förintelsen och bildandet av Israel 1948 fick sionismen en delvis ny betydelse i det att många judar kom att se Israel som en räddningsplanka eller framtida livförsäkring.⁸¹ Idag spänner sionismen i Israel över hela den politiska skalan bland Israels judar från vänster till höger, från liberaler till konservativa, från sekulära till religiösa. I de flesta av de här sektorerna finns det judar på ytterkanterna som av olika skäl inte betecknar sig som sionister. Detsamma gäller för många av Israels arabiska invånare, som bättre kan beskrivas som patrioter (som känner tillgivenhet till landet) än som sionister (som en del av det judiska folket).⁸²

Med begreppet antisionism menas i regel uppfattningar eller aktiviteter som är emot sionismen. Historiskt sett skulle man kunna säga att det finns sex breda kategorier av antisionism:

1. Den som utvecklades i Europa, framför allt i Sovjetunionen under 1950-talet och som intensifierades efter junikriget 1967. Israel sågs i den sovjetiska antisionismen som en demon i form av att vara dagens nazister, imperialister, koloniserare, rasister och en rad andra negativa epitet.⁸³ Som regel applicerar antisionister bara dessa idéer på Israel, i synnerhet idén att Israel saknar existensberättigande och måste upphävas, fastän det ska tilläggas här att Sovjetunion aldrig förde

---

⁷⁸ Penslar, Derek (2023). *Zionism: An Emotional State*. New Brunswick: Rutgers University Press, s. 1.

⁷⁹ Anderson, Benedict (2006). *Imagined Communities*. London: Verso, s. 6.

⁸⁰ Penslar (2023), s. 1.

⁸¹ Persson, Anders (2022). *Situationen i Israel/Palestina – en historisk redogörelse och tematisk analys*. Malmö delar: En didaktisk resurs. Tillgänglig via https://drive.google.com/file/d/1ctd8FLQwM5vxV1vQQZwqiRfC_MF_11-j/view?pli=1 (25 mars 2024).

⁸² Reuters (2023). *Israel's Arab minority feels closer to country in war, poll finds*, 10 november. Tillgänglig via <https://www.reuters.com/world/middle-east/israels-arab-minority-feels-closer-country-war-poll-finds-2023-11-10/> (25 mars 2024).

⁸³ Bachner (1999), s. 190.

fram kravet på att Israel skulle upphöra att existera.⁸⁴ I den här typen av antisionism kan sionismen även ses som ett konspiratoriskt redskap för judisk makt.⁸⁵

2. Den som finns bland högerextrema och nazister, exempelvis svenska NMR.
3. Den som palestinier eller andra som befinner sig i konflikt med Israel representerar. Precis som att de allra flesta israeliska judar på olika sätt inte är för palestinsk nationalism och islamism, är den överväldigande majoriteten av palestinier inte sionister eller för sionismen. Med Israels bildande och den efterföljande palestinska flyktingkatastrofen ser många palestinier sig i stället som offer för sionismen. Dock innehåller både Fatahs, Hamas och andra partiers stadgar tydliga inslag från den europeiska, i synnerhet Sovjetutvecklade, antisionismen. På så vis vävs den palestinska antisionismen ibland ihop med den Sovjetutvecklade.
4. Den som finns bland islamister och som har religiösa grunder. Som nämndes i föregående punkt överlappar denna delvis med andra former av antisionism.
5. Den som finns hos judar, både i Israel och i diasporan, som av olika skäl betecknar sig som icke- eller antisionister. I Israel och i diasporan finns det till exempel judar som på religiösa grunder är emot sionismen och hellre vill se en judisk stat byggd på religiösa principer, samt de som är emot sionismen av politiska skäl.
6. Den som finns hos de som på principiella grunder eller av ideologiska skäl är emot nationalism eller nationsgränser.

Det är framför allt den Sovjetinspirerade antisionismen, den högerextrema/nazistiska och den islamistiska som har många kopplingar till antisemitiska föreställningar och språkbruk. Den palestinska antisionismen är i grunden inte antisemitisk, men kan vara det ibland, framför allt när den vävs samman med den Sovjetinspirerade antisionismen. De två sistnämnda kategorierna av antisionism är som regel inte antisemitiska men kan i vissa fall använda antisemitiska troper och argument och därmed bli antisemitiska.

Sionismen och Israel som en form av bosättarkolonialism

Det är ett vanligt förekommande narrativ bland palestinier, såväl de som stödjer den palestinska myndigheten som de som stödjer Hamas, att se Israel som en kolonial skapelse som blivit inplanterad i Palestinaområdet. En alternativ form av samma narrativ är att använda den alltmer populära termen bosättarkolonialism för att åsyfta sionismen eller Israel. Kort efter att Hamas påbörjat 7 oktober-attacken, framträdde dess militära befälhavare Mohammed Deif överskuggad i en tv-intervju och deklarerade att den 7 oktober ”var dagen för den stora planen att göra slut på ockupationen”, med vilken

---

⁸⁴ Bachner (1999), s. 201.

⁸⁵ Bachner (1999), s. 190.

han menade inte ockupationen av Västbanken, östra Jerusalem och Gaza, utan hela det historiska Palestinaområdet, som även innefattar det internationellt erkända Israel.⁸⁶

Påståenden som framställer Israel som enbart en kolonial skapelse eller enbart ett fall av bosättarkolonialism ingår ofta i en argumentation som syftar till att frånta Israel dess existensberättigande enligt internationell rätt och som medlem av FN, erkänd av 167 andra stater.⁸⁷ Värt att notera i sammanhanget är att även om många bedömare ser USA, Australien och Nya Zeeland som resultat av bosättarkolonialism leder detta nästan aldrig till att deras existensberättigande ifrågasätts. Det antikoloniala narrativet minskar även tröskeln för att legitimera våld inte bara mot Israels ockupation utan även mot civila israeler, såsom är vanligt i antikoloniala diskurser av den typ som exempelvis den postkoloniala teoretikern Frantz Fanon förespråkade.⁸⁸ Samtidigt finns det utan tvekan expansiva och koloniala drag i såväl den tidiga sionismen som i dagens bosättarpolitik. Många av de tidiga sionistledarna talade öppet och stolt om sina planer på att kolonialisera delar av det historiska Palestinaområdet samtidigt som de förde en antikolonial kamp mot det brittiska mandatet. Så här uttryckte sig till exempel Berl Katznelson, en av ledarna för den vänsterinriktade arbetarsionismen 1937: ”Aldrig tidigare har den vite mannen tagit på sig kolonialisering med samma känsla av rättvisa och sociala framsteg som fyller juden som kommer till Palestina”.⁸⁹ Det går att hitta liknande uttalanden hos Israels förste premiärminister, David Ben-Gurion, samtidigt som det också går att hitta uttalanden om fred och försoning hos de tidiga sionistledarna.

Allra bäst har Alan Johnson beskrivit det när han säger att sionismen och Israel är ett sui generis-projekt som var både kolonialt och antikolonialt.⁹⁰ Men det som skiljer Israel från den typiska europeiska kolonialmakten är framför allt tre faktorer: att ungefär hälften av den israeliska judiska befolkningen härstammar från Mellanöstern; att det finns en autentisk judisk koppling till landet Israel (judiska

---

⁸⁶ The Palestine Chronicle (2023). ”’Today, the People Claim their Revolution’: This is What Al-Qassam Commander Said in His Speech”, *The Palestine Chronicle*, 7 oktober. Tillgänglig via <https://www.palestine-chronicle.com/today-the-people-claim-their-revolution-this-is-what-al-qassam-commander-said-in-his-speech/> (24 februari 2024).

⁸⁷ Jewish Virtual Library (utan år). *Israel International Relations: International Recognition of Israel*. Tillgänglig via https://www.jewishvirtuallibrary.org/international-recognition-of-israel?utm_content=cmp-true (24 februari 2024).

⁸⁸ Fanon, Frantz ([1963]/2001). *The Wretched of the Earth*. London: Penguin.

⁸⁹ Katznelson citerad i Thrall, Nathan (2021). ”A Day in the Life of Abed Salama”, *New York Review of Books*, 19 mars. Tillgänglig via <https://www.nybooks.com/online/2021/03/19/a-day-in-the-life-of-abed-salama/> (24 februari 2024).

⁹⁰ Johnson, Alan (2021). ”Is Israel a ‘Settler-Colonial’ State? A debate between Alan Johnson and Leila Farsakh”, *Fathom Journal*, 17 december. Tillgänglig via <https://fathomjournal.org/is-israel-a-settler-colonial-state-a-debate-between-alan-johnson-and-leila-farsakh/> (24 februari 2024).

tempel, patriarker och matriarker, förskingringen etc.) som de europeiska kolonialmakterna inte hade till sina kolonier; samt det internationella skapandet av Israel från NF:s (Nationernas förbunds) till FN:s åtgärder. Filosofen Judea Pearl har listat fyra skäl som skiljer sionismen och Israel från vit bosättarkolonialism:

1. Det finns enligt Pearl inget fall av vita bosättare som flyttade till ett land som de upplevde som födelseplatsen för deras historia.
2. Det finns inget fall av vita bosättare som återupplivade ett gammalt språk (som hebreiskan) i det land som de bosatte sig i.
3. Det finns inget fall av vita bosättare som återupplivade högtider från det land som de bosatte sig i.
4. Sionisterna namngav inte sina nya städer ”Nya Berlin” eller ”Nya Warszawa” utan återupplivade ofta de gamla namnen för dessa platser.⁹¹

Det är i sig självt inte antisemitiskt att tala om Israel i termer av ett kolonialt projekt eller bosättarkolonialism. Men det postkoloniala perspektivet blir problematiskt när det nekar Israel legitimitet eller existensberättigande, och det blir antisemitiskt när det med våld vill utplåna Israel.

Sionismen är rasistisk, en konspiration och bör krossas

Alltsedan Israels bildande 1948 har palestinierna och deras allierade fört en kamp för att delegitimera sionismen och till en början även utplåna den. I PLO:s stadgar från 1968 står det att ”väpnad kamp” är medlet och ”att utplåna sionismen från Palestina” målet. I ett mycket uppmärksammat tal i FN:s generalsamling 1974 sade PLO:s ledare Yasser Arafat att sionismen var huvudformen av ”imperialism, kolonialism, neo-kolonialism och rasism”.⁹² Året efter, 1975, röstade FN:s generalförsamling för en resolution som likställde sionism med rasism. Nästan alla västländer, inklusive Sverige, röstade dock emot resolutionen.⁹³ När fredsprocessen mellan Israel och PLO inleddes 1991 röstade generalförsamlingen igenom att upphäva resolutionen som likställde sionism med rasism.⁹⁴

---

⁹¹ Pearl, Judea (2018). ”BDS and Zionophobic Racism”, i Pessin, Andrew och Ben-Atar, Doran (red.), *Anti-Zionism on Campus*. Bloomington: Indiana University Press, s. 229.

⁹² Arafat, Yasser (1974). *Tal i FN:s generalförsamling (A/PV.2282, 13 november 1974, Question of Palestine)*. Tillgänglig via <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/A238EC7A3E13EED18525624A007697EC> (25 mars 2024).

⁹³ UNGA (1991). *A/RES/46/86 Elimination of racism and racial discrimination*. Tillgänglig via <https://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/9a798adbf322aff38525617b006d88d7/0aea0b9fe5c99b0885256a9b0061300c?OpenDocument> (25 mars 2024).

⁹⁴ UNGA (1991). *A/RES/46/86 Elimination of racism and racial discrimination*. Tillgänglig via <https://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/9a798adbf322aff38525617b006d88d7/0aea0b9fe5c99b0885256a9b0061300c?OpenDocument> (25 mars 2024).

Problematiska användningar av sionism/sionist-begreppet har synts överallt i Sverige efter 7 oktober-attacken och kriget i Gaza. Det används konspiratoriskt, som till exempel när en styrelseledamot i Svenska FN-förbundet, Abdulla Miri, skrev på Facebook att det var ”en bekräftelse till att zionisterna som styr det här landet” efter att riksdagsledamoten Jamal El-Haj tvingades lämna Socialdemokraterna under kriget i Gaza efter en rad skandaler. Miris kommentar är ett typexempel på hur sionismbegreppet används konspiratoriskt med en tydlig antisemitisk grund – att judar/sionister skulle styra ett land som Sverige.⁹⁵ Slagordet ”krossa sionismen” är en standardfras som används på alla propalestinska demonstrationer i Sverige under kriget i Gaza som författaren till denna rapport har bevittnat. Ibland kan det vara svårt att veta exakt vad som menas med uttrycket ”krossa sionismen”, som använts i Sverige sedan 1960-talet, men det är svårt att inte uppfatta slagordet som aggressivt och till och med våldsamt. Den omedelbara följdfrågan blir ju såklart hur och med vilka medel sionismen ska krossas, samt exakt vad som avses med sionism här?⁹⁶ När sionismen ska krossas med folkkrig av det slag som vi ser på klistermärket nedan är detta ett tydligt exempel på en antisionism som övergått i antisemitism. Överlag är uttrycket ”krossa sionismen” problematiskt och bör betraktas som antisemitiskt eftersom det går ut på att krossa den statsbärande ideologin i erkänd stat vars tillblivelse och existens på olika sätt stöddes och fortfarande stöds av internationell rätt, trots den pågående ockupationen.⁹⁷ För att uttrycket inte ska betraktas som antisemitiskt måste den som uttalar det klargöra att hen tänker bekämpa sionismen med demokratiska och fredliga medel, exempelvis verka för en enstatslösning med demokratiska fri- och rättigheter för både israeler och palestinier.

Klistermärke från Möllevången i Malmö, 9 mars 2024. Foto av författaren.

---

⁹⁵ Lennartsson, Louise (2024). ”Styrelseledamot i svenska FN: ”Zionisterna som styr landet”, *Kvartal*, 15 februari. Tillgänglig via https://kvartal.se/artiklar/styrelseledamot-i-svenska-fn-zionisterna-som-styr-landet/?fbclid=IwAR2XnCwDrS8XtAqRgFX7o7DIu1LjZ_rsBs1SIh0uwALJSYBXXztgisOpdY (25 mars 2024).

⁹⁶ Persson (2021), s. 20.

⁹⁷ Persson (2021), s. 20.

Slutligen används sionism/sionist-begreppet nästan slentrianmässigt i diverse propalestinska sammanhang för en rad olika syften. Ibland används det som ett substitut för Israel/israeler av personer som inte vill kalla Israel eller israeler vid namn. Ibland används begreppet som en anklagelse av det slag vi såg i tweeten på sidan 21 i den här texten, där en X-användare anklagar okända personer för att vara ”professionella sionister”. Denna tweet är för övrigt ett typexempel på hur svepande och oprecisa anklagelser om att vara sionist kan vara, även om det som i tweeten ovan ofta finns undertoner om att de som anklagas för att vara sionister går Israels ärenden. I anslutning till sionism/sionist-begreppet är det också vanligt att dela in judar i goda/bra och onda/dåliga, där judar som betecknar sig som sionister ofta ses som onda/dåliga, medan de som tar avstånd från Israels politik betraktas som goda/bra. Med stöd i de tre definitionsförsöken är detta antisemitiskt eftersom det nekar judar rätten att definiera sin egen identitet.

Strategier för att bekämpa Israel

I likhet med den uppsjö av anklagelser mot Israel som i regel använts i årtionden, har palestinier och deras allierade använt en lång rad strategier för att bekämpa Israel och dess ockupation – från krig till terrorism till olika icke-våldstrategier. I detta avsnitt ska vi titta närmare på några av dessa.

Befria Palestina i olika kontexter

Det allra vanligaste budskapet som hörts på propalestinska demonstrationer i Sverige sedan Gazakriget började är ”befria Palestina” i olika kontexter eller ”free Palestine” som det heter på engelska. Som syns på bilderna nedan förs budskapet ”befria Palestina” ibland fram utan åsyftning på ett visst territorium. Vid andra tillfällen åsyftas hela det historiska Palestinaområdet (Jordanien exkluderat). Detta blir extra tydligt när budskapet förs fram tillsammans med kartor över det historiska Palestinaområdet som exkluderar Israel. Inom detta område utgör det internationellt erkända Israel inom 1967 års gränser 78 procent, Västbanken 21 procent och Gaza 1 procent.⁹⁸

En variant på uttrycket ”befria Palestina” som fått mycket uppmärksamhet och debatteras flitigt efter 7 oktober-attacken och det efterföljande kriget i Gaza är den engelska ramsan ”From the river to the sea, Palestine will be free”.⁹⁹ Ramsan har inte samma flyt med rim på svenska, men betyder att det historiska Palestinaområdet mellan Jordanfloden och Medelhavet ska bli fritt utan ett existerande Israel inom detta territorium. Eftersom inget Israel existerar i en sådan statsbildning, är frasen mycket omtvistad. En del bedömare, framför allt de som är proisraeliska, menar att frasen är en uppmaning till att direkt eller

---

⁹⁸ Peters, Joel (2013). ”The Camp David Summit: a tale of two narratives”, i Peters, Joel och Newman, David (red.), *The Routledge Handbook of the Israeli-Palestinian Conflict*. Abingdon: Routledge, s. 75.

⁹⁹ Se till exempel Bengtsson (2023).

indirekt förgöra Israel och att den därmed är antisemitisk. Eftersom ramsan historiskt sett används av olika terrorgrupper från PFLP (Folkfronten för Palestinas befrielse) till Hamas blir den ännu mer problematisk och förknippad med antisemitism, enligt dessa bedömare.¹⁰⁰ Andra bedömare, framför allt de som lutar åt det propalestinska hållet, menar att ramsan både historiskt och i nutid syftar till att skapa en enstatslösning där alla medborgare, inklusive de israeliska judarna, ges medborgerliga rättigheter, vilket gör den antirasistisk och inkluderande snarare än antisemitisk, enligt dessa bedömare.¹⁰¹ Ett problem med ramsan "From the river to the sea, Palestine will be free" är att dess innebörd – framför allt vad gäller de israeliska judarnas framtida status – inte alls är tydlig när den skanderas, inklusive av många barn, på gator och torg i Sverige. Å ena sidan skanderas frasen nästan aldrig i en kontext med uppmaningar till våld mot Israel, men å andra sidan inte heller i en kontext som är välkomnande och inkluderande för de israeliska judarna. Beinart har därför hävdade att det vore mer inkluderande att skandera att både Israel och Palestina ska befrias mellan floden och havet, oavsett framtida statsbildning.¹⁰² I en TT-intervju från november 2023 sade jag att ramsan befinner sig i en gråzon och att olika tolkningar av den är möjliga vad gäller huruvida den är antisemitisk eller inte. Ifall ramsan bygger på att Israel ska upphöra att existera med hjälp av våld, är den både antisemitisk och skulle innebära ett brott mot internationell rätt. Men om demonstranterna vill lyckas med det här på demokratisk väg, att israeler och palestinier kommer överens om en enstatslösning där båda har samma rättigheter och ett gemensamt styre, är ramsan inte att betrakta som antisemitisk. Problemet är att det är en väldigt otydlig fras. När man hör folk skrika ramsan är det svårt att veta vad människor menar med den eftersom det inte går att se in i folks själar.¹⁰³

---

¹⁰⁰ AJC (utan år). *Glossary: "From the River to the Sea"*. Tillgänglig via <https://www.ajc.org/translatehate/From-the-River-to-the-Sea> (25 mars 2024). Det bör även tilläggas här att liknande fraser används av den israeliska högern för att göra anspråk på samma område.

¹⁰¹ Demirjian, Karoun och Stack, Liam (2023). "In Congress and on Campuses, 'From the River to the Sea' Inflames Debate", *The New York Times*, 9 november. Tillgänglig via https://www.nytimes.com/2023/11/09/us/politics/river-to-the-sea-israel-gaza-palestinians.html?utm_source=substack&utm_medium=email (25 mars 2024).

¹⁰² Beinart, Peter (2023). *Webinar: Understanding the Horror in Israel-Palestine*. Arrangerat av Massachusetts Peace Action. Tillgänglig via <https://www.youtube.com/watch?v=QdXulYz3a3w> (25 mars 2024).

¹⁰³ Persson citerad i Bengtsson (2023).

Foton från Malmö, olika datum mellan oktober 2023 och mars 2024. Foto av författaren.

Slutligen är det viktigt att tillägga att även om uttrycket ”befria Palestina” i sig självt inte är antisemitiskt, blir syftning och kontext annorlunda om det exempelvis skrivs på en judisk elevs skåp i skolan, men då ligger det antisemitiska som sagt inte i uttrycket självt utan i att en judisk elev sammankopplas med Israel eller Israels ockupation.

Frågan om en enstatslösning av konflikten berör liknande problemområden som de olika uttrycken som manar till befrielse av Palestina i olika kontexter, närmare bestämt vilka rättigheter israeler och palestinier ska ha i en sådan statsbildning, och vilken karaktär staten ska ha. Kritiker har länge argumenterat för att en enstatslösning kommer att leda till inbördeskrig mellan israeler och palestinier, och även att det är antisemitiskt att föreslå statbildningsalternativ som innebär att Israel inte kommer att existera.¹⁰⁴ Förespråkare för en enstatslösning brukar som regel mena att en sådan lösning kommer att skapa jämlikhet och lika rättigheter, och därmed är den antirasistisk och motsatsen till antisemitisk.¹⁰⁵ Min egen uppfattning är att det i grunden inte är antisemitiskt att på fredlig och demokratisk väg verka för en enstatslösning i IP-konflikten enligt samma logik som att det inte är rasistiskt att verka för ett federalt EU utan landgränser. Ett stort problem i sammanhanget är dock att många av de palestinier och andra som propagerar för en enstatslösning inte erkänner Israels legitimitet inom några som helst gränser. Ifall vi tar hjälp av definitionerna ovan nämner varken IHRA eller Nexus explicit frågan om en enstatslösning. JDA däremot menar att det inte är antisemitiskt att propagera för olika konstitutionella arrangemang för judar och palestinier mellan Jordanfloden och Medelhavet i olika former av statslösningar.¹⁰⁶

I sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att palestinier som lever under israelisk ockupation enligt internationell rätt har rätt till väpnat motstånd mot ockupationsmakten, vilket är anledningen till att

¹⁰⁴ Se till exempel AJC (utan år). *Glossary: “From the River to the Sea”*.

¹⁰⁵ Se till exempel Tilley, Virginia (2005). *The one-state solution: A breakthrough for peace in the Israeli-Palestinian deadlock*. Manchester: Manchester University Press.

¹⁰⁶ The Jerusalem Declaration on Antisemitism (JDA) (2021).

västerländsk media som regel inte beskriver palestinska attacker mot israeliska soldater på ockuperad mark som terrorism, även när dessa utförs av Hamas och andra militanta islamistgrupper.¹⁰⁷ Ett uttryck som blir intressant att studera i detta sammanhang och som använts i demonstrationer och på andra håll i Sverige efter 7 oktober-attacken och det efterföljande kriget i Gaza är uppmaningar till att starta en intifada mot Israel, alternativt ”globalisera intifadan” som också hörts i demonstrationerna. Begreppet intifada är ett arabiskt uttryckt som betyder att skaka av sig oket som den israeliska ockupationen innebär.¹⁰⁸ Problemet här är att det kan innebära att skaka av sig ockupationen av Västbanken, Gaza och östra Jerusalem som började 1967, men även bildandet av Israel 1948, som Hamas och de andra militanta islamisterna betraktar som den ursprungliga ockupationen. Det är också i sammanhanget viktigt att komma ihåg att de två tidigare intifadorna, framför allt den första mellan 1987 och 1991, men även den andra mellan 2000 och 2004, innehöll stora inslag av fredliga protester, strejker, civil olydnad och liknande.¹⁰⁹ Uppmaningar till att starta en intifada mot Israel uppfattas ofta som aggressivt av de som stödjer Israel, men kan i sig självt inte betraktas som antisemitiskt så länge uppmaningarna inte gäller att attackera civila israeler eller judar.

Bojkotter och BDS

Att bojkotta Israel är särskilt känsligt i Europa givet det faktum att Förintelsen föregicks av omfattande bojkotter mot judiska affärsinnehavare och andra sanktioner mot judar. Samtidigt är rätten att bojkotta stater eller andra som begår kränkningar av mänskliga rättigheter en etablerad demokratisk norm och en gammal fredlig taktik. BDS-rörelsen (engelsk förkortning för bojkott, avinvesteringar och sanktioner) bildades 2005 av 170 olika palestinska rörelser, varav de flesta var civilsamhällesorganisationer. Inspirerad av antiapartheidrörelsen i Sydafrika syftade BDS-rörelsen till att med fredliga metoder utöva press på Israel till dess att rörelsens tre krav uppnåts: 1) att få ett slut på ockupationen; 2) att ge Israels arabiska minoritet full jämlikhet; 3) att verka för rätten till flyktingåtervändande i enlighet med FN:s generalförsamlings resolution 194.¹¹⁰ Två år senare deklarerade en ledande israelisk tankesmedja att BDS-rörelsen utgjorde ett ”strategiskt hot med potentiellt existentiella implikationer” för Israel.¹¹¹

---

¹⁰⁷ Se till exempel United Nations – The Question of Palestine (1990). *Right of peoples to self-determination/Struggle by all available means – GA resolution*. Tillgänglig via <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-184801/> (25 mars 2024).

¹⁰⁸ Al Jazeera (2022). *Palestine Remix: Intifada*. Tillgänglig via <https://remix.aljazeera.com/aje/PalestineRemix/intifada.html> (25 mars 2024).

¹⁰⁹ Al Jazeera (2022).

¹¹⁰ BDS Movement (2005). *Palestinian Civil Society Call for BDS*. Tillgänglig via <https://bdsmovement.net/call> (25 mars 2024).

¹¹¹ Originallänken där Reut institute sade detta är inte längre tillgänglig men citatet finns i Persson, Anders (2018). ”Israel’s Crusade Against BDS Comes at the Cost of Its Own Democracy”, *Haaretz*, 20 december.

Under de snart två årtionden som gått sedan BDS-rörelsens grundande har dess framgångar gentemot Israel varit begränsade. I stället upplevde Israel sitt bästa årtionde någonsin under 2010-talet med rekordnivåer i allt från utländska direktinvesteringar till turism.¹¹²

Huruvida BDS-rörelsen är att betrakta som antisemitisk eller ej är svårt att bedöma mot bakgrund av de tre definitionsförsöken, då det inte råder någon konsensus mellan dem. IHRA med åtföljande exempel nämner överhuvudtaget inte BDS-rörelsen och dess tre komponenter: bojkott, avinvesteringar och sanktioner. Proisraeliska bedömare lägger dock ibland in BDS i IHRA-definitionens sjunde exempel om dubbla standarder mot Israel med hänvisning till att ingen annan demokrati råkat ut för någonting som liknar BDS.¹¹³ JDA-definitionen skriver explicit att bojkotter, avinvesteringar och sanktioner är vanliga, icke våldsamma former av politiska protester mot stater, och i det israeliska fallet är dessa i sig själva inte antisemitiska.¹¹⁴ Nexus-dokument är inne på samma spår och menar att icke-våldsaktioner mot Israel, till vilka BDS-rörelsen måste räknas, som en generell regel inte är att betrakta som utövande av antisemitism. Det kan tilläggas här att två av Israels mest högröstade kritiker i USA under de senaste årtiondena, Noam Chomsky och Norman Finkelstein, också är skarpa kritiker av BDS-rörelsen, då den inte erkänner Israels rätt att existera. Enligt Chomsky och Finkelstein vill BDS-rörelsen förstöra Israel men väljer av taktiska skäl att inte säga det rakt ut.¹¹⁵

Hamas och andra palestinska grupper väpnade kamp och terrorism mot Israel

Arabisk/palestinsk väpnad kamp, motstånd och terrorism mot Israel har tagit sig olika skepnader sedan konflikten började. Under flera årtionden dominerades kampen av olika vänstergrupper som hade ett stort inslag av kristna palestinier i sina led. Enkelt uttryckt kan man säga att alla grupper som kämpade mot Israel i Mellanöstern fram till 1979 var någon form av nationalistiska, socialistiska, i huvudsak sekulära vänstergrupper, ofta med stöd, direkt eller indirekt, från Sovjetunionen.¹¹⁶ Detta kom att ändras efter 1979, då fyra tektoniska händelser inträffade som bidrog till framväxten av militant islamism såsom vi känner den idag. De fyra händelserna var revolutionen i Iran (jan. -79), fredsavtalet mellan Israel och

---

Tillgänglig via <https://www.haaretz.com/israel-news/2018-12-20/ty-article-opinion/.premium/israel-is-beating-bds-at-the-cost-of-its-own-democracy/0000017f-ec5d-d4cd-af7f-ed7d7a4d0000> (25 mars 2024).

¹¹² Persson (2018).

¹¹³ IHRA (2016).

¹¹⁴ The Jerusalem Declaration on Antisemitism (JDA) (2021).

¹¹⁵ Se till exempel Markland, Dave (2017). "Chomsky on BDS: a transcript", *Z Blogs*, 4 juli. Tillgänglig via <https://znetwork.org/zblogs/chomsky-on-bds-a-transcript/> (25 mars 2024); Finkelstein, Norman (2012). *Youtube interview on BDS*. Tillgänglig via <https://www.youtube.com/watch?v=iggdO7C70P8> (25 mars 2024).

¹¹⁶ Persson (2022), s. 9.

Egypten (mars -79), ockupationen av Stora moskén i Mecka av militanta islamister (nov. -79) och Sovjetunionens invasion av Afghanistan (dec. -79).¹¹⁷ Efter 1979 växte de militanta islamistorganisationerna upp som svampar ur jorden runt om i Mellanöstern: Hizbollah bildades 1982, Hamas 1987, al-Qaida 1988, med flera. Ibland förs det fram uppgifter om att Israel skulle ha grundat Hamas, men detta är felaktigt. Däremot stödde Israel i början Hamas på olika sätt enligt principen söndra och härska. Syftet med detta var att splittra den palestinska kampen mot Israel och framför allt försvaga PLO, som på 1980-talet sågs som den huvudsakliga motståndaren.¹¹⁸ Samma logik låg för övrigt till grund för USA:s stöd till mujahedingerillan i Afghanistan, ur vilken al-Qaida senare växte fram.

Hamas framväxt på 80-talet medförde att militant islamism ersatte arabisk och palestinsk nationalism som den huvudsakliga ideologin som bekämpade Israel. Organisationens ursprungliga stadgar från 1988 innehöll otaliga exempel på antisemitism. Gamla antisemitiska föreställningar om en judisk världskonspiration, att judar startade krig för att de själva tjänade på det, och hänvisningar till Sions vises protokoll som bevis på judarnas ambitioner att dominera, var bara några av exemplen.¹¹⁹ 2017 presenterade Hamas nya stadgar där de mest problematiska antisemitiska uttrycken var borttagna, men precis som var fallet med PLO:s stadgar och ändringar i dessa råder det oklarheter och debatt kring vilken status Hamas nya stadgar har, och särskilt om de har ersatt ursprungsstadgarna.¹²⁰

Jämförelse mellan Hamas ursprungliga stadgar (1988) och den reviderade versionen (2017).

De viktigaste artiklarna i Hamas ursprungliga stadgar (1988)	De viktigaste artiklarna i Hamas reviderade stadgar (2017)
Förord: Hamas citerar här grundaren till Muslimska brödrskapet, som har sagt att ”Israel existerar och kommer fortsätta att existera tills islam utplånar det.”	Förord: ”Palestina är ett land som tillskansades av ett rasistiskt, anti-humant och kolonialt sionistiskt projekt”.

¹¹⁷ Persson (2022), s. 11.

¹¹⁸ Baconi, Tareq (2023). ”’Divide and Rule’: How Israel Helped Start Hamas to Weaken Palestinian Hopes for Statehood”, *Democracy Now*, 20 oktober. Tillgänglig via https://www.democracynow.org/2023/10/20/divide_and_rule_how_israel_helped (25 mars 2024).

¹¹⁹ Hamas charter (1988). *The Covenant of the Islamic Resistance Movement*. Tillgänglig via https://avalon.law.yale.edu/20th_century/hamas.asp (25 mars 2024).

¹²⁰ Middle East Eye (2017). ”Hamas in 2017: The document in full”, *Middle East Eye*, 2 maj. Tillgänglig via <https://www.middleeasteye.net/news/hamas-2017-document-full> (25 mars 2024). För diskussion om de nya stadgarnas status, se Wintour, Patrick (2017). ”Hamas presents new charter accepting a Palestine based on 1967 borders”, *The Guardian*, 1 maj. Tillgänglig via <https://www.theguardian.com/world/2017/may/01/hamas-new-charter-palestine-israel-1967-borders> (25 mars 2024).

<p>Art. 11 – ”landet Palestina är islamiskt waqf [egendom]”.</p> <p>Art. 13 – ”Det finns ingen lösning på Palestinafrågan förutom jihad.”</p> <p>Art. 20 – ”I deras nazistiska behandling [av palestinierna] gjorde judarna inga undantag för kvinnor och barn.”</p> <p>Art. 22 – ”Med sina pengar har de [judarna/Israel] satt i gång revolutioner i olika delar av världen ... De låg bakom franska revolutionen, den kommunistiska revolutionen ... Med sina pengar var de kapabla att kontrollera imperialistiska länder ... De låg bakom första världskriget ... De låg bakom andra världskriget ... Det finns inga pågående krig någonstans som de inte har sitt finger i.”</p> <p>Art. 32 – ”Den sionistiska planen är gränslös. Efter Palestina aspirerar sionisterna att expandera från Nilen till Eufrat ... Deras plan förkroppsligas i Sions vises protokoll”.¹²¹</p>	<p>Art. 15 – ”Det sionistiska projektet riktar inte bara in sig på det palestinska folket; det är fienden till den arabiska och islamska umman [gemenskapen]”.</p> <p>Art. 16 – ” Hamas intygar att dess konflikt är med det sionistiska projektet, inte med judarna på grund av deras religion.”</p> <p>Art. 18 – ”Etablerandet av ’Israel’ är helt och hållet illegalt”.</p> <p>Art. 19 – ”Det kommer inte ske något erkännande av legitimiteten i den sionistiska entiteten.”</p> <p>Art. 20 – ” Hamas är av uppfattningen att ingen del av landet Palestina kan kompromissas bort eller avträdas ... Hamas avfärdar alla alternativ till den fulla och kompletta befrielsen av Palestina från floden till havet ... Dock, Hamas anser att etablerandet av en fullt suverän och självständig palestinsk stat med Jerusalem som huvudstad längs linjerna av 4:e juni 1967 ... som en formel för nationellt konsensus.”¹²²</p>
--	--

I samband med det palestinska valet 2006 chockade Hamas omvärlden med att vinna 74 av 132 platser i den palestinska lagstiftande församlingen (motsvarande parlamentet). EU och USA reagerade med att ställa tre krav på Hamas: ta avstånd från våld; erkänn Israels rätt till att existera; respektera tidigare ingångna avtal (främst Oslo-avtalen). Eftersom Hamas inte gick med på de här kraven, inledde västmakterna en bojkott av rörelsen som fortfarande pågår, även efter 7 oktober-attacken och kriget i Gaza.¹²³ Sedan 2006 har inga nya val hållits på de palestinska områdena. Gaza under Hamas har i stället

¹²¹ Hamas charter (1988).

¹²² Middle East Eye (2017).

¹²³ Bulletin of the European Union (1/2-2006). Bryssel: Europeiska unionens publikationsbyrå, s. 133.

utvecklats till ett av de mest auktoritära områdena i världen och rankas för närvarande av Freedom House som mindre fritt än både Ryssland och Kina.¹²⁴ Både Hamas militära och politiska gren finns sedan länge med på EU:s lista över terroristgrupper.

Frågan om huruvida Hamas är att betrakta som en terrorgrupp eller inte är egentligen inte kontroversiell. Jag brukar säga till mina studenter att det inte går att hitta en definition på terrorism från någon ledande forskare som inte inkluderar Hamas och i synnerhet deras självmordsbombningar mot civila israeler.¹²⁵ Med detta sagt, Hamas är en svår rörelse att exakt begreppsliggöra eftersom den är mer än en vanlig terrorgrupp men mindre än en erkänd stat.¹²⁶ Det faktum att Hamas styr Gaza i nästan två årtionden är unikt bland militanta islamistgrupper som typiskt bara styr under kortare perioder innan de omstörtas.

7 oktober-attacken var ett antisemitiskt dåd

Som nämnts tidigare uppmanade Hamas militära ledare, Mohammed Deif, i sin tv-intervju samma dag som 7 oktober-attacken inträffade, alla palestinier ”att göra slut på ockupationen [i meningen hela Israel]”. Han uppmanade vidare andra rörelser i Mellanöstern och enskilda muslimer att invadera Israel.¹²⁷ På så vis bör 7 oktober-attacken inte primärt ses som en vanlig, om än storskalig, terrorattack eller som en pogrom, utan som ett militärt angrepp på det internationellt erkända Israel som syftade till att sätta hela regionen i brand genom att öppna upp för ett storskaligt multifrontskrig som i slutändan skulle förgöra Israel. Både i Hamas underliggande ideologi och i det sätt på vilket 7 oktober-attacken skedde finns det en tydlig antisemitism. Detta gäller allt från Deifs tal i tv-intervjun den 7 oktober till enskilda Hamasterrorister som ringde hem till sina föräldrar och i realtid berättade om övergreppen de begick där offren sågs som judar och inte israeler.¹²⁸ Det är därför tydligt att 7 oktober-attacken faller under IHRA:s första exempel på antisemitism, vilket i sin helhet lyder: ”Uppmana till, bistå eller rättfärdiga dödandet eller skadandet av judar under åberopande av en radikal ideologi eller en extremistisk uppfattning av religion.”¹²⁹ Även med utgångspunkt i de andra två definitionerna,

---

¹²⁴ Freedom House (2024). *Gaza Strip Territory Report*. Tillgänglig via <https://freedomhouse.org/country/gaza-strip> (25 mars 2024).

¹²⁵ Se till exempel Hoffman, Bruce (2006). *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press.

¹²⁶ Persson, Anders (2017). ”Terrorism”, i Aggestam, Karin och Höglund, Kristine (red.) *Om krig och fred:*

En introduktion till freds- och konfliktstudier. Lund: Studentlitteratur, s. 114.

¹²⁷ The Palestine Chronicle (2023).

¹²⁸ Times of Israel (2023). ”IDF publishes audio of Hamas terrorist calling family to brag about killing Jews”, *Times of Israel*, 25 oktober. Tillgänglig via <https://www.timesofisrael.com/idf-publishes-audio-of-hamas-terrorist-calling-family-to-brag-of-killing-jews/> (25 mars 2024).

¹²⁹ IHRA (2016).

Nexusdokumentet och JDA-definitionen, är 7 oktober-attacken ett tydligt exempel på antisemitism, fastän dessa två definitionsförsök inte fokuserar på direkt våld mot judar eller israeler, vilket måste betraktas som en brist i dem. Eftersom Hamas är en antisemitisk organisation och eftersom 7 oktober-attacken var ett antisemitiskt dåd, innebär det att de som på olika sätt stödjer Hamas eller 7 oktober-attacken i Sverige direkt eller indirekt ger stöd åt det värsta antisemitiska dåd som genomförts sedan andra världskriget.

Slutsatser

Mitt syfte med den här rapporten har varit att på ett forskningsmässigt men samtidigt pedagogiskt tydligt sätt analysera närmare 30 vanligt förekommande uttryck i den svenska debatten efter 7 oktober-attacken och kriget i Gaza som antingen är att betrakta som antisemitiska, som befinner sig i gråzonen eller som kan ha olika tolkningar beroende på sammanhang. Fem breda slutsatser utmärker sig i rapporten och presenteras här i punktform:

- 7 oktober-attacken och det pågående Gazakriget visar hur central IP-konflikten är för samtida antisemitism i Sverige och även globalt, vilket också uppmärksammas av de tre stora definitionsförsök (IHRA, Nexus och JDA) som gjorts under de senaste åren för att bringa mer klarhet i hur antisemitism bäst bör definieras.
- Arbetet med att ta fram bättre definitioner och operationaliseringar av antisemitism måste fortsätta, och det är inget konstigt i den akademiska världen att detta är ett pågående och ibland uppsplitande arbete. En effekt av 7 oktober-attacken är att dödligt våld mot judar behöver betonas mer än tidigare i definitioner av antisemitism eftersom dödligt våld måste ses som den värsta formen av antisemitism och annan rasism.
- Som denna rapport visar är många uttryck som används i debatten kring Gazakriget mångtydiga, situationsbetingade och kontextberoende. Det innebär att vissa av dem kan vara antisemitiska i ett sammanhang, men inte i ett annat. Exempelvis är det inte antisemitiskt att skrika ”befria Palestina”, men att skriva det på en judisk elevs skåp i skolan skulle vara det. Samma logik gäller för många av uttrycken som tas upp i rapporten. Detta innebär vidare att en viss kunskap om både uttryck och sammanhang ofta krävs för att kunna slå fast huruvida ett uttryck är antisemitiskt eller ej.
- Några uttryck som tas upp i rapporten förefaller vara dynamiska i så måtto att synen på dem har ändrats över tid. Exempelvis finns det numera en mer kritisk diskussion i det svenska samhället kring uttrycket ”krossa sionismen”, medan det internationellt blivit mer och mer acceptabelt att använda apartheidbegreppet i relation till IP-konflikten.
- Allting tyder på att det svenska samhället likt många andra i Västeuropa står inför en våg av antisemitism i kölvatten av Gazakriget, även om datainsamling fortfarande är pågående i de flesta fall. Denna våg kan bli ihållande och till och med vara i årtionden beroende på hur kriget

i Gaza utvecklar sig. Gazakriget har till synes alla förutsättningar att bli ännu ett långt och utdraget krig i Mellanöstern; kriget i Afghanistan varade i 20 år och de olika krigen i Irak nästan lika länge. Det svenska samhället måste därför förbereda sig på en långsiktig satsning mot antisemitism för att möta denna förmodade våg.

Bilaga

Arbetsdefinition av antisemitism

Vid plenarsammanträdet i Bukarest den 26 maj 2016 fattades beslut om

Att anta följande icke rättsligt bindande arbetsdefinition av antisemitism: "Antisemitism är en bestämd uppfattning om judar som kan uttryckas som hat mot judar. Språkliga och fysiska uttryck för antisemitism riktas mot judiska eller icke-judiska personer och/eller deras egendom samt mot judiska institutioner och religiösa samlingsplatser."

Följande kan tjäna som exempel för att vägleda IHRA i arbetet:

Uttryck kan inkludera sådana som riktas mot staten Israel som en judisk samfällighet. Dock kan kritik mot Israel som kan jämföras med sådan som riktas mot något annat land inte betraktas som antisemitisk. Antisemitism tar sig ofta uttryck i form av anklagelser om att judarna konspirerar för att skada mänskligheten och beskyllningar om judarnas skuld till "varför saker går fel". Den uttrycks i tal, skrift, visuella former och gärningar, och nyttjar nedlåtande stereotyper och negativa karaktärsdrag.

Nutida exempel på antisemitism i offentliga sammanhang, i media, i skolor, på arbetsplatser och i religiösa sammanhang kan inbegripa, med hänsyn till det övergripande sammanhanget, men är inte begränsade till följande:

1. Uppmana till, bistå eller rättfärdiga dödandet eller skadandet av judar under åberopande en radikal ideologi eller en extremistisk uppfattning av religion.
2. Framföra lögnaktiga, avhumaniserande, nedsvärande eller stereotypa anklagelser om judar som sådana eller om judars makt som grupp, i synnerhet, men inte uteslutande, avseende myten om en världsomfattande judisk sammansvärjning eller att media, ekonomin, regeringar eller andra samhällsinstitutioner kontrolleras av judar.
3. Anklaga det judiska folket för att vara ansvariga för verkliga eller påhittade missgärningar som begåtts av en enda judisk person eller grupp, eller till och med för handlingar som begåtts av icke-judiska personer.
4. Förneka uppgifter, omfattning och anordningar (till exempel gaskammare) eller föresatsen med folkmordet på det judiska folket i händerna på det nationalsocialistiska Tyskland och dess anhängare och medbrottslingar under andra världskriget (Förintelsen).
5. Anklaga judarna som ett folk, eller Israel som en stat, för att uppdiakta eller överdriva Förintelsen.
6. Anklaga judiska medborgare för att vara mer lojala mot Israel, eller mot de prioriteringar som judar runt om i världen påstås ha, än mot sina egna länders intressen.
7. Förneka det judiska folket dess rätt till självbestämmande, till exempel genom att hävda att existensen av en israelisk stat är ett rasistiskt verk.
8. Ägna sig åt dubbelmoral genom att av avkräva Israel ett uppträdande som inte förväntas eller avkrävs något annat demokratiskt land.
9. Nyttja symboler och bilder som förknippas med traditionell antisemitism (till exempel blodsanklagelser eller påståenden om att Jesus dödades av judar) som representerande för Israel eller israeler.
10. Jämföra Israels nuvarande politik med nazisternas politik.
11. Anse att judarna är kollektivt ansvariga för staten Israels ageranden.

Antisemitiska handlingar är brottsliga när så har fastställts enligt lag (i vissa länder som till exempel förnekande av Förintelsen eller spridning av antisemitiskt material).

Brottsliga handlingar är antisemitiska när de mål som angrips, oavsett om det rör sig om människor eller egendom, till exempel byggnader, skolor, platser för religionsutövning och kyrkogårdar, är utvalda på grund av att de är, eller uppfattas vara, judiska eller förknippade med judar.

Antisemitisk diskriminering innebär att judar förnekas tillgång till möjligheter eller tjänster som är tillgängliga för andra. Sådan diskriminering är olaglig i många länder.

The Nexus Document

Understanding Antisemitism At Its Nexus With Israel And Zionism

This definition of antisemitism, and the examples that follow, derive from a White Paper drafted by the Nexus Task Force, which examines the issues at the nexus of antisemitism and Israel in American politics.¹ The definition is designed as a guide for policymakers and community leaders as they grapple with the complexities at the intersection of Israel and antisemitism.²

Antisemitism consists of anti-Jewish beliefs, attitudes, actions or systemic conditions. It includes negative beliefs and feelings about Jews, hostile behavior directed against Jews (because they are Jews), and conditions that discriminate against Jews and significantly impede their ability to participate as equals in political, religious, cultural, economic, or social life.

As an embodiment of collective Jewish organization and action, Israel is a magnet for and a target of antisemitic behavior. Thus, it is important for Jews and their allies to understand what is and what is not antisemitic in relation to Israel.

What Is Antisemitic?

1. All claims of antisemitism made by Jews, like all claims of discrimination and oppression in general, should be given serious attention.
2. Whether speech or conduct about Zionism and Israel is antisemitic should be based on the standards for speech or conduct that apply to antisemitic behavior in general.
3. It is antisemitic to promote myths, stereotypes or attitudes about Zionism and/or Israel that derive from and/or reinforce antisemitic accusations and tropes. These include:
  - a. Characterizing Israel as being part of a sinister world conspiracy of Jewish control of the media, economy, government or other financial, cultural or societal institutions.
  - b. Indiscriminately blaming suffering and injustices around the world on a hidden Jewish conspiracy or of being the maligning hand of Israel or Zionism.
  - c. Holding individuals or institutions, because they are Jewish, a priori culpable of real or imagined wrongdoing committed by Israel.
  - d. Considering Jews to be a priori incapable of setting aside their loyalty to the Jewish people and/or Israel.
  - e. Denigrating or denying the Jewish identity of certain Jews because they are perceived as holding the “wrong” position (whether too critical or too favorable) on Israel.
4. It is antisemitic to use symbols and images that present all Jews as collectively guilty for the actions of the State of Israel.
5. It is antisemitic to attack and/or physically harm a Jew because of her/his relationship to Israel.
6. It is antisemitic to convey intense hostility toward Jews who are connected to Israel in a way that intentionally or irresponsibly (acting with disregard to potential violent consequences) provokes antisemitic violence.

7. It is antisemitic to treat Israel in a negative manner based on a claim that Jews alone should be denied the right to define themselves as a people and to exercise any form of self-determination.
8. It is antisemitic to advocate a political solution that denies Jews the right to define themselves as a people, thereby denying them – because they are Jews – the right to self-determination.
9. It is antisemitic to treat Israel differently solely because it is a Jewish state, using standards different than those applied to other countries.

What Is Not Antisemitic?

1. As a general rule, criticism of Zionism and Israel, opposition to Israel's policies, or nonviolent political action directed at the State of Israel and/or its policies should not, as such, be deemed antisemitic.
2. Even contentious, strident, or harsh criticism of Israel for its policies and actions, including those that led to the creation of Israel, is not per se illegitimate or antisemitic.
3. Opposition to Zionism and/or Israel does not necessarily reflect specific anti-Jewish animus nor purposefully lead to antisemitic behaviors and conditions. (For example, someone might oppose the principle of nationalism or ethnonationalist ideology. Similarly, someone's personal or national experience may have been adversely affected by the creation of the State of Israel. These motivations or attitudes towards Israel and/or Zionism do not necessarily constitute antisemitic behavior.)
4. Paying disproportionate attention to Israel and treating Israel differently than other countries is not prima facie proof of antisemitism. (There are numerous reasons for devoting special attention to Israel and treating Israel differently, e.g., some people care about Israel more; others may pay more attention because Israel has a special relationship with the United States and receives \$4 billion in American aid).

---

¹ The Nexus Task Force Force, initially hosted by the Knight Program on Media and Religion at the Annenberg School for Communication and Journalism at USC, is now affiliated with the [Center for the Study of Hate](#) at Bard College. The White Paper was published in December 2020. The Nexus Document was published in February 2021.

² For more information and additional materials go to www.nexusproject.us

The Jerusalem Declaration On Antisemitism

Preamble

We, the undersigned, present the Jerusalem Declaration on Antisemitism, the product of an initiative that originated in Jerusalem. We include in our number international scholars working in Antisemitism Studies and related fields, including Jewish, Holocaust, Israel, Palestine, and Middle East Studies. The text of the Declaration has benefited from consultation with legal scholars and members of civil society.

Inspired by the 1948 Universal Declaration on Human Rights, the 1969 Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination, the 2000 Declaration of the Stockholm International Forum on the Holocaust, and the 2005 United Nations Resolution on Holocaust Remembrance, we hold that while antisemitism has certain distinctive features, the fight against it is inseparable from the overall fight against all forms of racial, ethnic, cultural, religious, and gender discrimination.

Conscious of the historical persecution of Jews throughout history and of the universal lessons of the Holocaust, and viewing with alarm the reassertion of antisemitism by groups that mobilize hatred and violence in politics, society, and on the internet, we seek to provide a usable, concise, and historically-informed core definition of antisemitism with a set of guidelines.

The Jerusalem Declaration on Antisemitism responds to “the IHRA Definition,” the document that was adopted by the International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) in 2016. Because the IHRA Definition is unclear in key respects and widely open to different interpretations, it has caused confusion and generated controversy, hence weakening the fight against antisemitism. Noting that it calls itself “a working definition,” we have sought to improve on it by offering (a) a clearer core definition and (b) a coherent set of guidelines. We hope this will be helpful for monitoring and combating antisemitism, as well as for educational purposes. We propose our non-legally binding Declaration as an alternative to the IHRA Definition. Institutions that have already adopted the IHRA Definition can use our text as a tool for interpreting it.

The IHRA Definition includes 11 “examples” of antisemitism, 7 of which focus on the State of Israel. While this puts undue emphasis on one arena, there is a widely-felt need for clarity on the limits of legitimate political speech and action concerning Zionism, Israel, and Palestine. Our aim is twofold: (1) to strengthen the fight against antisemitism by clarifying what it is and how it is manifested, (2) to protect a space for an open debate about the vexed question of the future of Israel/Palestine. We do not all share the same political views and we are not seeking to promote a partisan political agenda. Determining that a controversial view or action is not antisemitic implies neither that we endorse it nor that we do not.

The guidelines that focus on Israel-Palestine (numbers 6 to 15) should be taken together. In general, when applying the guidelines each should be read in the light of the others and always with a view to context. Context can include the intention behind an utterance, or a pattern of speech over time, or even the identity of the speaker, especially when the subject is Israel or Zionism. So, for example, hostility to Israel could be an expression of an antisemitic animus, or it could be a reaction to a human rights violation, or it could be the emotion that a Palestinian person feels on account of their experience at the hands of the State. In short, judgement and sensitivity are needed in applying these guidelines to concrete situations.

Definition

Antisemitism is discrimination, prejudice, hostility or violence against Jews as Jews (or Jewish institutions as Jewish).

Guidelines

A. General

1. It is racist to essentialize (treat a character trait as inherent) or to make sweeping negative generalizations about a given population. What is true of racism in general is true of antisemitism in particular.
2. What is particular in classic antisemitism is the idea that Jews are linked to the forces of evil. This stands at the core of many anti-Jewish fantasies, such as the idea of a Jewish conspiracy in which “the Jews” possess hidden power that they use to promote their own collective agenda at the expense of other people. This linkage between Jews and evil continues in the present: in the fantasy that “the Jews” control governments with a “hidden hand,” that they own the banks, control the media, act as “a state within a state,” and are responsible for spreading disease (such as Covid-19). All these features can be instrumentalized by different (and even antagonistic) political causes.
3. Antisemitism can be manifested in words, visual images, and deeds. Examples of antisemitic words include utterances that all Jews are wealthy, inherently stingy, or unpatriotic. In antisemitic caricatures, Jews are often depicted as grotesque, with big noses and associated with wealth. Examples of antisemitic deeds are: assaulting someone because she or he is Jewish, attacking a synagogue, daubing swastikas on Jewish graves, or refusing to hire or promote people because they are Jewish.
4. Antisemitism can be direct or indirect, explicit or coded. For example, “The Rothschilds control the world” is a coded statement about the alleged power of “the Jews” over banks and international finance. Similarly, portraying Israel as the ultimate evil or grossly exaggerating its actual influence can be a coded way of racializing and stigmatizing Jews. In many cases, identifying coded speech is a matter of context and judgement, taking account of these guidelines.
5. Denying or minimizing the Holocaust by claiming that the deliberate Nazi genocide of the Jews did not take place, or that there were no extermination camps or gas chambers, or that the number of victims was a fraction of the actual total, is antisemitic.

B. Israel and Palestine: examples that, on the face of it, are antisemitic

6. Applying the symbols, images and negative stereotypes of classical antisemitism (see guidelines 2 and 3) to the State of Israel.
7. Holding Jews collectively responsible for Israel’s conduct or treating Jews, simply because they are Jewish, as agents of Israel.
8. Requiring people, because they are Jewish, publicly to condemn Israel or Zionism (for example, at a political meeting).
9. Assuming that non-Israeli Jews, simply because they are Jews, are necessarily more loyal to Israel than to their own countries.
10. Denying the right of Jews in the State of Israel to exist and flourish, collectively and individually, as Jews, in accordance with the principle of equality.

C. Israel and Palestine: examples that, on the face of it, are not antisemitic

(whether or not one approves of the view or action)

11. Supporting the Palestinian demand for justice and the full grant of their political, national, civil and human rights, as encapsulated in international law.
12. Criticizing or opposing Zionism as a form of nationalism, or arguing for a variety of constitutional arrangements for Jews and Palestinians in the area between the Jordan River and the Mediterranean. It is not antisemitic to support arrangements that accord full equality to all inhabitants “between the river and the sea,” whether in two states, a binational state, unitary democratic state, federal state, or in whatever form.
13. Evidence-based criticism of Israel as a state. This includes its institutions and founding principles. It also includes its policies and practices, domestic and abroad, such as the conduct of Israel in the West Bank and Gaza, the role Israel plays in the region, or any other way in which, as a state, it influences events in the world. It is not antisemitic to point out systematic racial discrimination. In general, the same norms of debate that apply to other states and to other conflicts over national self-determination apply in the case of Israel and Palestine. Thus, even if contentious, it is not antisemitic, in and of itself, to compare Israel with other historical cases, including settler-colonialism or apartheid.
14. Boycott, divestment and sanctions are commonplace, non-violent forms of political protest against states. In the Israeli case they are not, in and of themselves, antisemitic.
15. Political speech does not have to be measured, proportional, tempered, or reasonable to be protected under article 19 of the Universal Declaration of Human Rights or article 10 of the European Convention on Human Rights and other human rights instruments. Criticism that some may see as excessive or contentious, or as reflecting a “double standard,” is not, in and of itself, antisemitic. In general, the line between antisemitic and non-antisemitic speech is different from the line between unreasonable and reasonable speech.